

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

Naročnina znana mesečno Din 25,—
za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor, Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje, Kocenova ul. 8. Tel. št. 190.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Herriotov opomin Nemčiji

Splošno odobravanje v Franciji, veliko ogorčenje v
nemški javnosti

Gramat, 26. septembra. d. Ministrski
predsednik Herriot je imel včeraj tukaj go-
vor, v katerem je poudarjal, da je Francija
podala v Stresi dokaze svoje dosledno-
sti in svoje konstruktivne ljubezni do mi-
ru. Z veseljem ugotavljamo, da nismo bili
edini, ki smo izjavili, je poudarjal Herriot,
da pomeni zopetna oborožitev Nemčije že
začetek povratka k starim blodnjam, ker
gre za ponovno oboroževanje. Razen tega
imamo še nadaljnji povod za vznemirjenje,
ki ga zbujajo očitno soglasje med zahteva-
mi, katere nekateri ljudje označujejo še za
zmerne, ter javnim spisi vojaških stro-
kovnjakov neoporečno avtoritete, ki mora-
jo zbuditi vero, da skuša Nemčija orga-
nizirati zelo močno moderno vojsko, ki bi
bila sposobna tudi za napad. Ali ne bi nem-
ški vojaški duh, kakor pruski v prejšnjem
stoletju, poizkušal uveljaviti danes vojno
ali pa celo dvojno vojno z namenom, da
zadene z odločilnim sunkom svojega na-
sprotnika v srce, onega, za katerega je na-
rodna obramba samo eno izmed oblik
državljanstva čustvovanja? V tem je dra-
matični smisel razorožitvenega vprašanja.
Res je, da se zavezništvi v svetovni vojni
objavili, da bodo zmanjšali svojo oboro-
žitev, treba pa se je spomniti, da vsebuje
uvod v dela versailleske pogodbe, ki ga
je Clemenceau predložil v imenu zavezni-
kov, določilo, da predstavlja nemška raz-
orožitev prvi korak k takemu zmanjšanju
in omejitvi oborožitve Francije ne sovra-
žnega nemškega ali druge države. Se danes
bi bilo lahko njene čete ob Renu, vendar
pa je pred potekom posodobene dobe od-
stopila Nemčiji na svobodno razpolaganje
dežele, ki jih je zasedla na podlagi po-
godbe.

Pariz, 26. septembra s. Ves tisk odob-
rava včerajšnji govor ministrskega predse-
dnika Herriota. Značilno je, da se tudi iz
tabora socialistov ne čuje nobena kritika
ali nezadovoljstvo in da se tudi na tej
strani odobrava ostri nastop Herriota na-
pram Nemčiji. Več listov izjavlja, da se
je Franciji rodil nov Poincaré. »Intransi-
geante piše, da Poincaré, Laval in Tar-
dieu ne bi govorili drugače kakor je vče-
raj govoril voditelj radikalnih socialistov.
Herriot je doprinesel dokaz, da se fran-
coska zunanja politika ne more izpreme-
niti, zdi se pa, da tudi, da je Herriot prevzel
dediščino Poincaréja v nestranejskem
pogledu. Okoli njega se bo kmalu pri zo-
petnem sestanku parlamenta zbrala osta-
la velika večina poslancev. Sestava vlade
narodne koncentracije se je z govorom
Herriota zelo olajšala.

V splošnem naglašajo listi, da je Herri-
otov govor tem pomembnejši, ker ga je
imel državnik, čigar politika je bila vedno
orientirana k zblizanju in spravi med
Francijo in Nemci.

Berlin, 26. septembra. s. Berlinski tisk
včerajšnji govor Herriota odločno odkla-
nja. Celotni levičarski listi, kakor »Abend-
in »Vorwärts«, označujejo govor za fa-
rizejski. »Vorwärts« vprašuje, ali služijo
jo francoske strojnice morda samo za lov
na jerebice, pristavljajo pa, da se v eni
točki more vsak strinjati s Herriotom,
ker je v resnici strašno, če se mlada ge-
neracija vzgaja in trenira v umetnosti
smrti. »Berliner Tageblatt« označuje kot
dvomljivo, ali so ženevski razgovori
dovedli do sporazuma, ker se morajo iz-
javljati, če se motijo z enuncijacijami, ka-
kršna je bil Herriotov govor. »Tageblatt«
vprašuje, ali so ženevski razgovori Her-
riota morda neugodni ali pa mu ne uga-
ja, da skuša Henderson doseči sporazum.
Morda so Herriota, ako ni sam prišel na
to, pregovorili, da mora sedaj energično
udariti in napraviti konec morebitni an-
gleški slabosti. Tudi »Vossische Zeitung«
meni, da je bil Herriotov govor predirga
za življenjska pogajanja. Čeprav bi bili
vsi očitki Herriota utemeljeni, bi vendar
ostalo neizpremenjeno dejstvo, da je
na eni strani francoska oborožena sila z
najvišjo tehniko in podprta z orožjem va-
začnih držav, na drugi strani pa Nemčija,
ki je za primer resnosti navezana na ne-
zadostne improvizacije. Se ostreje kakor
levičarski listi piše desničarski tisk, »Vos-
sische Zeitung« imenuje Herriota sabote-
ra, ter govori o ponovni gonji in ponov-
nih obrekovanjih Nemčije. »Deutsche All-
gemeine Zeitung« vidi v Herriotovem go-
voru dokaz, kako nerazveseljeno se je
razvil zunanji politik Herriot, o katerem
se zdi, da bi ga noben zastopnik skrajne
desnice ne prekašal v šovinističnem raz-
položenju.

V splošnem so v Berlinu mnemja, da
Herriotov govor prav za prav ne prinaša
ničakega novega elementa in da ne bo
v tem ne v onem zmislu vplival na stali-
šče Nemčije glede na razorožitveno kon-
ferenco. Sicer pa Neurath že drevi odpo-
tuje v Ženevo in zato ne bo imel prilož-
nosti priti v direktno stike s šefom fran-
coske vlade.

Uradna objava, ki jo je vlada izdala,
kritikuje Herriotov govor, ki mu očita,
da vsebuje netočne podatke. Nadalje iz-
javlja ta objava, da je Nemčija priprav-
ljena pristati na ustanovitve mednarodne
vojske.

Volilni uspeh komunistov v Sofiji

Komunisti najmočnejša stranka v sofijskem občinskem
svetu — Veliko vznemirjenje v političnih krogih

Sofija, 26. septembra s. Pri včerajšnjih
občinskih volitvah v Sofiji je po doslej
znanih rezultatih glasovalo izmed 65.000
samo 44.000 volilcev, za 9000 glasov manj
kakor pri volitvah v parlament leta 1931.
Vladni blok in meščanske stranke opozic-
cije so ohranile svoje dosedanje glasove,
dočim so komunisti dobili približno 4000
glasov več. Zato se je število njihovih
mandatov pomnožilo ter so postali naj-
močnejša stranka, čeprav so dobili izmed
44.000 glasov le 14.000 glasov. Povečanje
števila njihovih mandatov je povzročilo
predvsem volilni sistem, ki deli mesto v
šest okrožij, razcepjenjem med meščanski-
mi strankami in precejšnjo volilna absti-
nencia. Jasnje je, da število komunističnih
mandatov ne odgovarja dejanskemu raz-
merju in da novi občinski svet ne bo pre-
vezl uprave mesta Sofije.

Sofija, 26. sept. č. V Sofiji je nastala za
radi izida občinskih volitev velika politi-
na zmeda. Volilni izid je izzval silno vzne-
mirjenje ne le v Sofiji, marveč po vsej
Bolgariji. Volitve so se zaključile z relativ-
no zmago komunistov. Podatki so nasled-
nji: komunisti 16.004 glasove (20 občinskih
svetnikov), Narodni blok 10.644 (12), Car-
kovi zgovorniki 6732 (4), Ljapčevi in Bu-
rovci zgovorniki 3285, Smljovski liberalci
2253, socialisti 1650, pristaše Madžarova
1371, Markova 1051, Tomčeva 762, Vlkova
613, Končeva 147, hišni lastniki 273, upo-
kojenec 268, fašisti 277, narodni zadrugarji
297.

Snoči so na sofijski občinski palači raz-
zobesili črno zastavo. V strankarskih poli-
tičnih krogih je zavladalo silno razburje-
nje; pojavila so se nasprotja med vodilni-

mi krogi posameznih strank. Nekateri za-
htevali, naj policija zabrani vstop komu-
nističnim občinskim svetnikom v občinsko
zgradbo, drugi ugotavljajo, da so si komu-
nisti po legalnem potu priborili oblast.
Tretji pa ugotavljajo, kakšne bodo posledice
sofijskih volitev za položaj v državi, in ne-
kateri že napovedujejo nevarnost, da bodo
komunisti prevzeli vso oblast tudi v drža-
vi. Ministrski predsednik Mušanov se je
snoči kasno ponoči posvetoval z notranjim
ministrom Girgimovim in sta prišla do za-
ključka, da oblasti v sofijski občini ni mo-
goče prepustiti komunistom, ker bi na ta
način res nastala nevarnost, da bi pri bli-
njih vsedravnih volitvah komunisti do-
segli novo, za bolgarsko državo katastrofal-
no zmago. Zaradi izida sofijskih občinskih
volitev Mušanov tudi ni odpoval v Žene-
vo in še ni znano, kdaj se bo odpravil na pot.

Vodstvo demokratske stranke je ime-
lo snoči sejo in je sklenilo, da je treba z vso
energijo pričeti s protikomunistično akci-
jo. Zemljoradniki so se sestali danes. Izra-
zili so željo, da bi se včerajšnje volitve raz-
veljavile. Vodstvo komunistične stranke pa
je izjavilo, da bo pognalo svoje ljudi v bor-
bo na življenje in smrt, če oblast ne bo
dovolila njihovi občinski svetnikom iz-
vajanje pravic, ki so si jih priborili na
legalen način. Današnji listi živahno ko-
mentirajo volitve in ugotavljajo, da so po-
menitve volitve v resnici borbo za sedanj
vlado ali proti njej. Narod se je odločno iz-
javil proti režimu Mušanova in je pri tem
zgodil naključje, da so sadove te borbe želi
komunisti. Policija je v pretekli noči in danes
aretirala nad 200 oseb.

Gandhi prenehal gladovati

Ker je angleška vlada odobrila sporazum med indskimi
nacionalističnimi voditelji in pariji

Poona, 26. septembra. AA. Ker je pred-
sednik angleške vlade Macdonald odobril
poonski dogovor, se je Gandhi popoldne
prenehal postiti.

Ko so Gandhiju sporočili, da je britan-
ska vlada pristala na sporazum med ind-
skimi voditelji in pariji, so ga morali v
postelji dvigniti in mu podložiti visoko
zglavje. Nato je imel kratek razgovor s
svojimi prijatelji, nakar se je odločil, da
preneha z gladovanjem. Pozneje je pri-
sostvoval verskim obredom, ki so se vr-
šili pod vodstvom znamenitega indskega

pesnika Tagorea. Po obredih je izpil sko-
delico oslajenega citronovega soka in se
izmučen zgrudil nazaj na posteljo. Gan-
dhijev post je trajal šest dni in pet ur.

Simla, 26. septembra. AA. Zakonodajna
skupščina je z velikim navdušenjem po-
zdravila sklep britanske vlade, da spre-
me poonski dogovor med nedotakljivimi
in indski občinski volitvah. Na predlog
predsednika zbornice se je nato obsodil
v posebni resoluciji teroristični atentat,
izvršen 24. t. m., in izrekla simpatija ra-
njencem in rodbinam ubitih.

ZASEDANJE DRUŠTVA NARODOV

De Valera o nalogah skupščine Društva narodov — Za predsednika
sedanjega zasedanja je bil izvoljen grški delegat Politis

Ženeva, 25. sept. č. Prva seja 13. za-
sedanja skupščine Društva narodov se je
pričela danes v napol prazni dvorani. Go-
spodarska kriza je močno vplivala tudi na
udeležbo občinstva in posameznih dele-
gacij iz raznih držav, zlasti onih, katerih
pomen v okviru Društva narodov ni po-
seben velik, delegacije velesil Francije,
Anglije, Nemčije, Italije in takozvanih tu-
jih velikih sil pa so prišle tudi sedaj v
polnem številu in delno celo ojačene. Za
letosnje jesensko zasedanje Društva na-
rodov ni v političnih krogih posebno ve-
likega zanimanja. Dejansko se je pojavila
na površju ženevskega političnega življe-
nja očitna politična borba med silami, ki
se zavzemajo za društvo narodov in
ohranitev mirovnih pogodb, ter med onimi,
ki zahtevajo novo rešitev perečih poli-
tičnih in gospodarskih vprašanj. Med po-
slednjimi je v prvi vrsti Nemčija in po-
leg nje delegacije vseh onih držav, ki so
bile v svetovni vojni premagane. Gospo-
darska kriza je pokazala svoj vpliv tudi
v mednarodnih političnih sestankih in po-
svetovanjih, na katerih so izločili vsa po-
stranska vprašanja ter vzeli v poštev le
najvažnejša. Borba je postala za zunanji
svet nekoliko manj vidna. Mednarodno
politično življenje je bilo v prvih letih
Društva narodov zasnovano na viteških
turirjih besed in govorov, sedaj pa so se
umaknili prvaki mednarodne politike za
kulise. Doslej je bilo vsako zasedanje
Društva narodov poseben družaben do-
godek. V zadnjem času pa je ostra kam-
panja proti Društvu narodov, zaradi ka-
tere so se znatno zmanjšala sredstva, s
katerimi so razlagali posamezni insti-
tuti kakor tajništvo, haasko razsodišče,
mednarodni urad za delo, in drugi, pri-
pravila ženevsko ustanovo tudi oh
prestizij, ki ga je imela v mednarodnem
življenju.

Današnja atmosfera, ki prevladuje
v okviru Društva narodov, se docela raz-
likuje od one, ki je dajala ženevski usta-
novi v času Briandove, Stresmanove in
Curtisove dobe poseben značaj. Dogod-
ki v Nemčiji se občutijo kakor močan
udarec proti ženevski politični ustanovi,
tako da ženevski politični krogi s skrbjo
vprašujejo, ali se ne bo vsa sedanja po-
litična konstelacija v Evropi razvila do
strikte ločitve Nemčije in Francije, teh
dveh glavnih evropskih nasprotnic, ali se
ne bo spor končal s tragedijo namesto s
pomirjenjem, kakor ga narekuje zdrav
razum. To vprašanje je tako kočljivo, da
nima nihče poguma dati nanj kakršenkoli
odgovor.

Nemčija je že nekajkrat pokazala, da
Društva narodov ne priznava več v oni
polni meri, kakor bi ga morala kot nje-
gova redna članica. Sabotirala je delo v
Ženevi in celo zahtevala, naj se ukine
tretja komisija Društva narodov, ki je iz-
gubila ves svoj »raison d'être«, ker je
njeno vlogo prevzela mednarodna raz-
orožitvena konferenca. Tretja komisija
služi sedaj Nemčiji kot kladivo, s kateri
razbija vse priprave za dejansko raz-
orožitev.

Herriot je včeraj moško izjavil, da
Francija nima namena pristati na kakrš-
nokoli koncesijo v korist Nemčije, če no-
če dati solidnega jamstva ter pokazati
razumevanja, da je za mir in razorožitev
v prvi vrsti potrebna varnost. Tako je
mednarodno politično življenje v Že-
nevi stopilo v kritično fazo. Pesimistični
politični krogi že kažejo na nevarnost
novega svetovnega pokolja. Vse to pa le
še tem bolj potrjuje potrebo obstoja me-
narodne ustanove, kakršna je Društvo na-
rodov, ker je še vedno prej mogoče, da
bo na takih mednarodnih političnih se-
stankih prišlo do kakršnegakoli pozitivne-
ga rezultata, kakor bi ga morda dosegli
s pomočjo tradicionalnih in zagonetnih,
direktnih diplomatskih odnošajev.

Ohenem s skupščino Društva narodov
je pričel zasedati tudi odbor za evropsko
unijo, ki se je danes po smrti svojega
predsednika Brianda prvič sestel. Pred-
ložili so mu v proučitev poročilo o kon-
ferenci v Stresi, v katerem so podani
konkretni predlogi za sanacijo gospodars-
kih in finančnih vprašanj v državah sred-
nje in vzhodne Evrope.

Otvoritvena seja

Ženeva, 26. septembra. AA. Ob 10.35 do-
poldne je De Valera otvoril 13. zasedanje
skupščine Društva narodov. V svojem go-
voru je orisal delovanje DN in izjavil, da re-
zultati razorožitvene konference sicer ne do-
segajo upov narodov, vendar se je vsaj pre-
nehalo prelivanje krvi na Daljnem vzhodu.
Kljub temu pa se med problemi, ki jih je
treba spraviti s sveta, problemi Daljnega
vzhoda med največjimi. V imenu skupščine
je izrazil upanje, da bo poročilo Lyttonove
komisije tako, da bo končno vendarle mo-
goče doseči definitivno likvidacijo spora in
da bodo metode in načela pakta našle svoje
zadostneje z zmago nad vsemi težkočami,
ki ovirajo rešitev tega problema.

Nato je De Valera omenil lausannsko kon-
ferenco in pripomnil, da bodo rezultati te
konference šele tedaj dobili vso tehtnost,
kadar bodo meddržavni dolgovci definitivno

urejeni. Leto, ki nas čaka, bo eno izmed
najpomembnejših za DN. De Valera upa, da
bo prineslo končno ureditev kitajsko-japon-
skega spora, pa tudi likvidacijo konflikta
med Bolivijo in Paragvajem, vendar pa mo-
ra naglasiti, da Društvo narodov nima na
razpolago druge sankcije, kakor samo moč
javnega mnenja. Narodi začnajo izgubljati
potrpežljivost, videč, da so rezultati skrom-
ni, in mi stojimo pred njimi kakor obtoženi-
ci na zatožni klopi. Nekateri kritike so sicer
upravičene, druge pa niso. Edino sredstvo,
ki ga ima DN, da prisili kritike k molku, je
v tem, da pokažemo, da velja pakt DN za
vse države, tako za velike kakor za male.
Razorožitvena konferenca po prav tako ka-
kor mednarodna gospodarska konferenca s
svojim uspehom ali neuspehom zelo vplivala
na bodočo ureditev sveta.

De Valera je končal svoj govor s pohvalo
bivšega generalnega tajnika DN sira Erica
Drummonda, nakar so se začele volitve
predsednika skupščine.

Skupščina Društva narodov je s 44 glaso-
vi izmed 50 izvolila za predsednika grškega
delegata Politisa.

Politis je med ploskanjem zbranih dele-
gatov takoj zavel prostor na tribuni ter se
v kratkem nagovoru najprej zahvalil za iz-
volitev. Nato je naglašal, da se je zopet po-
javil božji bič vojne in da je bila medna-
rodna organizacija za mir proti temu brez
moči. To je nov razlog, da se podvoji trud
za preprečitev vsake nove katastrofe. Kljub
vsemu DN ne bo razočaralo upov, ki jih vse
svet goji. Potreba je le ojačiti in izpolniti
njegova sredstva.

Skupščina je zatem določila svoj dnevni
red in izločila iz njega vprašanja volilne re-
forme za volitve v svet DN in dodatka, ki
naj spravi v sklad pakt DN in Briand-Kel-
logov pakt. Ti dve vprašanji je odkazala po-
sebnima odboroma.

Seja je bila končana popoldne, popoldne ob
17. pa se je v prostorih DN sestala razoro-
žitvena konferenca.

Ženeva, 26. septembra. AA. Dokler se
predsednik francoske vlade Herriot ne vrne
v Ženevo, bo šef francoske delegacije v
Društvu narodov vojni minister Paul Bon-
cour.

Ženeva, 26. septembra p. Pri konstituira-
nju posameznih komisij Društva narodov
so bili izvoljeni tudi naslednji člani jugo-
slovenske delegacije: v pravno komisijo
dr. Kostrenčič, kot tajnik dr. Josip Macan;
v gospodarsko komisijo dr. Milan Todor-
ović, tajnik dr. Macan; v proračunsko ko-
misijo pomočnik zunanjega ministra Kon-
stantin Fotić, dr. Ivan Ferne in kot tajnik
dr. Miloš Radojković; v socialno komisijo

senator dr. Ploj in kot tajnik dr. Macan;
v šesto komisijo zunanji minister Jertić
in pomočnik zunanjega ministra Fotić. V
primeru konstituiranja tretje komisije bo
v komisijo vstopil minister Jertić. Za ge-
neralnega tajnika za vse komisije je bil do-
ločen dr. Ivo Andrić.

De Valera proti Japonski

London, 26. septembra č. Tukajšnji listi
smatrajo, da se je irski ministrski pred-
sednik De Valera kot predsednik sveta
Društva narodov pokazal kot nespravljiv
nasprotnik Japonske. Tisk sodi, da ni iz-
ključena možnost, da bo poizkušal načeti
v svetu DN razpravo o poročilu lorda Lyt-
tona, da bi tako prišla v polni meri do iz-
raza teza, da je plenarna skupščina Dru-
štva narodov pristojna za končno odloči-
tev v zadevi Mandžurije. Po besedah De
Valere se ne sme dopustiti, da bi se na
sestanku Društva narodov dne 14. oktobra
japonski delegaciji dala možnost za sabo-
tiranje razprave o mandžurskem vpraša-
nju. De Valera se po sodbi angleškega ti-
ska očitno pripravlja na to, da bi postavil
svet Društva narodov pred odločitev, da
se odkrito izrazi, ah je za ponovno odgo-
ditev debate o Mandžuriji ali proti in ali je
za to, da bi Društvo narodov na svojem
plenarnem sestanku sodilo dogodek na Dalj-
nem vzhodu. Svet Društva narodov bi se
v primeru, če bi dal na tako vprašanje
negativen odgovor, gotovo močno kom-
promitiral, istočasno pa bi dobila Japo-
nska vlada zopet nekaj časa, da se teme-
lito pripravi za nadaljevanje svoje poli-
tike na kitajskem ozemlju. S tem, pravi
»News«, pa se je pokazalo, da je našel an-
gleški zunanji minister Stimson novega
zagovornika, ki je obenem predsednik ma-
lo manj kakor neprijateljske irske vlade.

Užaljeni Titulescu

Bukarešta, 26. septembra. g. Ker je po-
slanik Titulescu z Dunaja direktno odpo-
toval v London namesto v Ženevo, kjer bi
moral prevzeti vodstvo rumunske dele-
gacije, je vlada poverila vodstvo rumunske
delegacije v Ženevi trgovskemu ministru
Madgearu. Kakor znano, gre za nesoglasje
med vlado in Titulescuom v vprašanju ru-
sko-rumunskega pakta o nenapadanju. Ti-
tulescu se je čutil užaljenega, ker je ru-
mski poslanik v Varšavi Cadere že raz-
pravljal z Litvinovom, ne da bi o tem ob-
vestil Titulesca. Zaradi tega je Titulescu
odklonil prevzem vodstva rumunske dele-
gacije na zasedanju skupščine Društva na-
rodov.

Priprave za volitve v Nemčiji

Finančna izčrpanost vseh političnih strank — Vlada računa na na-
zadovanje hitlerjevcev in centurama ter ojačenje nemških nacionalcev

Berlin, 26. sept. M. Po burnih političnih
dogodkih zadnjih tednov je zavladalo v
nemškem političnem življenju časno
premijro. V političnih krogih se širijo v
pomankanju važnejših dogodkov razne
kombinacije o nadaljnjem razvoju polo-
žaja v Nemčiji in pripravljajo gradivo za
bodočo volilno kampanjo. Izčrpanost
skoro neprestanih volitev v letošnjem le-
tu se vse politične stranke prav malo pri-
pravljajo na volilno borbo. To je pred-
vsem posledica popolne finančne izčrpa-
nosti, tako da se razvija propagandna
akcija zelo polagoma in se ne da niti od
daleč primerjati s pompozno propagando,
ki je bila običajna pri prejšnjih volitvah.

Ta okolnost je napotila tudi vlado, da je
opustila svoj prvotni namen in ne bo
ustanovila svoje posebne stranke, da bi
vodila borbo pri volitvah. Od oslabljenja
sedanjih najmočnejših strank pričakuje
vlada ojačenje svojega položaja. V vladi
smatrajo, da bodo narodni socialisti pri
teh volitvah izgubili najmanj 50 manda-
tov. Prav tako računajo s tem, da bo ka-
kih 10 mandatov izgubil centurama, dočim
bi nemški nacionalci pridobili na račun
teh dveh in ostalih strank. Tako oslab-
ljena bi Hitler in centurama in morda več
sklepati koalicije za sestavo parlamentar-
ne večine, ki bi mogla omajati položaj
sedanje vlade. Hugenberg bi si kljub raz-
meroma malemu številu mandatov tako
ojačal svoj položaj, da bi bil v bodoče
Papenovi vladi neobhodno potreben, s čim-
er bi se vsekakor povečal njegov vpliv
na vodstvo državne politike. V političnih
krogih računajo tudi s tem, da bodo komu-
nisti pridobili precej levičarsko razpo-
loženih narodnih socialistov in socialnih
demokratov ter znatno ojačili svojo
stran. Ojačenje komunistične stranke pa
ne bi bilo, čeprav se čudno sliši, v na-
sprotnu z namenji načrta Papenove vla-
de. Vlada namreč smatra, da bi komu-
nisti kljub povečanju števila svojih ma-
ndatov še vseeno ne imeli dovolj moči, da
bi izvršili v Nemčiji politični prevrat.

Njihov vpliv v parlamentu kljub temu ne
bo odločilen. Opaža se tudi, da vse se-
danje glavce stranke gledajo z nekako
bojaznjo na razvoj volilne borbe. Znači-
len je v tem pogledu dogodek v pruskem
deležnem zboru, kjer so vse večje stran-
ke glasovale proti razpustu deželnega
zboru, kar dvomi, da bi pri prihodnjih
volitvah ohranile svojo številčno moč. Če-
prav bi razpis volitev pomenil odstra-
tev komisarke vlade. Zanimivo je, da

prerokujejo še najbolj ugodno za Hitler-
ja in centrum inozemski novinarji. Po nji-
hovem mnenju bo število komunističnih
glasov sicer zelo poskočilo ter bodo naj-
več izgubili socialni demokrati in cen-
trum, mislijo pa, da bo Hitler obdržal v
glavnem sedanje število svojih mandatov,
dočim prerokujejo Hugenbergu popoln
poraz.

Köln, 26. sept. AA. Pri demonstracijah
komunistov je policija streljala na mno-
žico, ker se ni hotela razkropiti. En de-
monstrant je bil ubit. V mestu je prišlo
do več spopadov med komunisti in na-
rodnimi socialisti.

Volitve na Grškem

Ate, 26. sept. č. Volitve, ki so se vr-
šile včeraj, so potekle po vsej državi po-
vsem mirno. Šteje glasov bo trajalo pre-
cej časa in zaradi tega še niso znani niti
globalni končni rezultati. Računajo pa, da
je Venizelos izgubil le nekoliko poslanskih
mandatov. Tudi so mnenja, da ni dosegla
nobena stranka absolutne večine.

Vodstvo Venizelosove stranke računa,
da bo stranka dobila skupno okoli 100 man-
datov.

Ate, 26. sept. AA. Provizorični rezul-
tati grških volitev kažejo, da so dobili li-
beralci 110 poslancev, ljudska stranka pa
90. Kako je razdeljevih ostalih 50 manda-
tov, še ni znano.

Ate, 26. sept. p. Uradni rezultati voli-
tev še niso objavljeni, vendar pa je tisk
gocoj objavil prve globalne rezultate, po
katerih je Venizelos dobil 110 poslanskih
mandatov. Rojalist Tsaldaris 95, Kafanda-
ris 13, general Condilis 1, komunisti pa 25.

V javnosti so se med tem razširili glasovi,
da je Tsaldaris dobil 11 mandatov več kot
Venizelos. Ta vest sicer še ni potrjena, ven-
dar je izzvala veliko razburjenje v repu-
blikanskih vrstah.

Reševanje

madžarske vladne krize

Budimpešta, 26. sept. g. Po dvodnevnem
odmuru so se danes pri državnem upra-
vniku zopet pričela posvetovanja za rešitev
madžarske vladne krize. Sprejetju je bilo
več politikov. Bivši pravosodni minister
Pesthy je izjavil, da je obrazložil državno-
mu upravniku, da mora priti mož, ki ima
zaupanje treh čimteljev: javnega mnenja,
parlamenta in večinskih strank. Vlada mo-
ra takoj rešiti agrarni problem in poleg te-
ga več političnih vprašanj, kakor vprašanje
volilne pravice itd. Kakor je izjavil bivši
minister Maier, bodo posvetovanja trajala
do konca tedna. Finančni minister Koranyi,
ki se je vrnil iz Ženeve, je odločno izjavil,
da v

Hoover ali Roosevelt

Volilna borba za predsednika v Združenih državah je že v polnem teku, ni pa tako glasna in hrupna kakor so jih bili dosedaj Američani vajeni. Tudi ameriške volitve se namreč vrše v znamenju krize in temu primerno so tudi denarna sredstva skromnejša. Tako republikanci kakor demokrati so začeli volilno borbo skoro s praznimi blagajnami. Že to bi bilo nedvomno dovoljni razlogi za mlačno volilno agitacijo, poleg tega pa je treba še počakati, da-li bo v resnici napočilo oživljenje gospodarstva, ki ga že dalj časa napovedujejo narodni gospodarji. Že dva meseca se dvigajo tečaji na newyorški borzi in ker je Američanu borza najvernejši gospodarski barometer, se je polastilo mnogih slojev optimistično razpoloženje. Gospodarski in socialni odsevi, kakor mezde, brezposelnost, obratovanje industrije in cene agrarnih proizvodov so brez dvoma usodnega pomena za presojo, kaj je vlada napravila za odpravo krize, in bodo tudi odločevali o Hooverovi usodi začetkom novembra.

Vendar pri teh volitvah ne gre za osebe: za Hoovera ali Roosevelta. Gre za izglasovanje zaupnice ali pa za podlito nezaupečnosti republikanski državni upravi, ki že deset let vodi usodo velike prekomorske republike. Kot oseba je Roosevelt gotovo slab tekmelec Hooveru, ki že dolga leta odločujoče vpliva na vso ameriško politiko. Tudi njegovi politični načrti ne morejo zbuditi posebnega navdušenja. Napoveduje agrarno pomoč obubožanim farmerjem, ne pove pa, kako bo to izvedel; socialne dajatve namerava prenesti od lokalnih teles na osrednjo vlado, nima pa za to nobenega pravega pomočnika; slednjič obeta odpravo sedanje carinske sistema in uvedbo individualne trgovinske pogodbe s posameznimi državami na podlagi reciprocity. Na tej zamisli je celo sezidal svoj načrt za rešitev problema vojnih dolgov, češ, da bo osvoboditev svetovne trgovine sedanjih carinskih spon zopet vzpostavila plačilno sposobnost ameriških dolžnikov.

Volitev v Ameriki ne obvladujejo ideje. V tem delu sveta se ne bore razredna in plemenska nasprotstva, niti svetovna naziranja o volilnih programih. Tamkaj nihče ne zahteva razbitja obstoječega reda in njegove zamenjave z drugim kakor se to godi v raznih državah Evrope. Vsakdo gleda samo, kako bi gmotno osiguril sebe in svojo družino. Zato je bilo tudi zadnje Hooverovo geslo »v vsakem loncu pišče in v vsaki garaži dva avtomobila« tako učinkovito. Ako se sedaj posreči republikanski vladi prepričati razočarane volilce, da se blagostanje polagoma vrača, bodo zopet poverili Hooveru svoje glasove. Ako pa uspe opoziciji dokazati, da je Hoover spravil Ameriko v brenad in da nima več pravice, zahtevati od svojega naroda zaupanja, tedaj je Hoover odslužil in Rooseveltova zvezda je vzšla.

Gotovo si je republikanska vlada tekom dolгих let na oblasti nakopala raznih bolj ali manj zasluženih očitkov. Obdala je Ameriko z nepremostljivim

carinskim zidom, privedla državo v veliki proračunski deficit in izčrpala zadnja sredstva, ne da bi se pokazalo, da so bila vsa ta sredstva v boju zoper krizo tudi uspešna.

Toda najtemnejši oblak na Hooverovem političnem obzorju je ogorčenje v širokih slojih zaradi neopravičljivo ostrega nastopa proti armadi ameriških legionarjev, ki je šla v Washington, da zahteva svoje pravice. Saj je bilo že vse pripravljeno, da se množice mirno razidejo, ko se je Hoover vmešal v zadevo ter z bombami in strojnimi puškami naglaval veterane iz mesta. Njih zasilna bivališča so bila požgana in padle so tudi nepotrebne žrtve.

Hoover in vojni minister Hurley sta zadevo še poslabšala, ko sta nastopila proti preganjanju ljudi z obdolžitvami, ki so se potem izkazale večinoma za neresnične; namreč, da so le redki med njimi bili v resnici v vojni, da jih vodijo komunisti in da so med veterani v večini zločinski tipi. Predsednikove izjave so razkačile sto tisoč starih borcev, ki sicer niso simpatizirali z »legionarskim pohodom«. Ameriška legija, ki je še vedno izredno vpliven činitelj v ameriški politiki, je organizirala po vsej državi proti Hooveru protestne shode.

Sam Hurley se je zbal svoje agresivnosti in je pred grožnjami veteranov pred kongresom umaknil neke odlozne zakonske predloge.

Tudi tako zvana »farmarska stavka« v poljedelskih državah srednjega zapada ni dober znak za Hoovera. Sicer ji za sedaj ni uspelo, da bi izstradala velike industrijske centre na severu ameriškega ozemlja ter s tem dosegla višjo ceno agrarnih proizvodov, vendar pa je značilna za revolucionarni duh kmečkih množic, ki so sicer po svojem mišljenju skozi in skozi konservativne.

Te razmere izrabljajo seveda demokratski agenti za svojega kandidata Roosevelta. Demokrati imajo veliko prednost, da so že od Wilsona naprej v opoziciji in zato nanje ne pada nobena odgovornost za hude čase, ki so prišli nad Ameriko. Roosevelt je poleg tega nastopil z odličnim čiščenjem na vidnih mestih v stranki, ki je dosedaj zaigrala že marsikatero priliko z utemeljenimi očitki, da je njeno vodstvo zelo koruptno. Zlasti »Tammany Hall«, newyorška centralna demokratska stranka, je uživala ta žalostni sloves. Zato se je Roosevelt tudi najprej spravil nad njenega predstavnika, sicer zelo popularnega župana mesta New Yorka Jimmyja Walkerja ter ga prisilil k dopustu, s katerega se več ne vrne na svoje mesto.

Stave so za enkrat še vedno v prilog republikanske stranke, vendar sedanje razmerja 7:8 ni dosegel še noben demokratski kandidat. Ogromno ozemlje zapadno od Misissipi stoji kot en moč za Rooseveltom, industrijski srednji zapad in vlemesta ob obali sovraživosti Hoovera, čeprav to še ne pomeni, da so za Roosevelta. Borba se bo torej vršila za primeroma majhno število glasov, pri čemer bodo verjetno bolj odločali slučajni kakor pa zveneče izdelani programi.

Proces proti dr. Jovanoviću in tovarišem

Beograd, 26. septembra p. V razpravi proti dr. Dragoljubu Jovanoviću in tovarišem so se danes pred državnim sodiščem za zaščito države nadaljevali govori braniteljev posameznih obtožencev. Jutri do polne bo govoril zadnji zagovornik, na kar bo najbrž ponovno povzel besedo še državni tožilec, s čimer bo razprava končana. Sodba bo po vsej priliki objavljena v sredo ali četrtek.

Na današnji razpravi je prvi govoril odvetnik Mihajlo Milekić, ki zagovarja obtožena Petra Popovića. Naglašal je, da njegov klient ni zagrešil nobenega kaznivskega dejanja in zato prosi, naj se ga oprosti.

Odvetnik Jovan Zdravković, ki zagovarja obtožena upravnika zemljoradniške zadruge v Beogradu Borislava Lukića, je naglašal, da njegov klient ni storil ničesar takega, kar bi bilo v nasprotju z zakonom. Zato prosi, da ga sodišče oprosti.

Glavni govornik na današnji razpravi je bil dr. Radoje Vukčević, ki zagovarja direktorja ogleadne postaje na Topčiderju dr. Dragomira Čosića. V obširnem političnem govoru je razglabljal o krivdi obtožencev in dokazoval, da v njihovem početju ni bilo nič protidržavnega in protizakonitega. Zahteval je za svojega klienta oprostiti sodbo.

Obtoženo Ljubico Kovačevića je zagovarjal odvetnik Miodrag Živanović. Naglašal je, da je njegova klientka prišla na zatratno klop povsem po nedolžnem, ker ni imela niti pojma o vsebini brošur, ki jih je sprejela v šrambo, odnosno razpečevanje.

Zadnji je danes govoril odvetnik Dušan Ilić, ki zagovarja obtožena Miodraga Miletića. Podčrtaval je predvsem jugoslovensko prepričanje svojega klienta, ki je kot letalski oficir sodeloval v svetovni vojni in si zlasti na solunski fronti pridobil velike zasluge za državo. Tak človek gotovo ne more biti proti državi in zato prosi, naj ga sodišče oprosti.

Ob 13. je bila razprava prekinjena. Jutri bo govoril še odvetnik Vladimir Simić, ki zagovarja obtoženo Nado Beničeva.

Lepo zborovanje jeseniškega narodnega delavstva

Na poziv jeseniškega podružnice Narodno strokovne zveze se je zbralo v nedeljo prav lepo število delavcev v godbeni dvorani. Sokolskega doma, kjer se je vršil javen shod Narodno strokovne zveze. Shod je otvoril podružnični predsednik G. Fr. Kralj, ki je pozdravil številno zbrano zborovalec, narodnega poslanca G. Karla Gajška in tajnika G. Vladimira Kravosa ter nato opozoril, da je sklicano zborovanje z namenom, da tudi delavstvo Jesenice spregovori k današnjim težkim časom in zavzame svoje stališče.

Tajnik G. Kravos je v nad enournem govoru orisal položaj delavstva v Jugoslaviji in se pri tem dotaknil vseh preteklih delavskih vprašanj. Baval se je z vprašanjem socialne zaščite in zavarovanja delavstva, ki zahteva izpolnitelj, ker sedanji zakon ne odgovarja več stvarnim potrebam. Nacionalno delavstvo zahteva dalje revizijo dosedanjega poslovanja uprav. Delavskih zbornic. Izvrši naj jo državna oblast in razpišejo naj se volitve v Delavske zbornice. Govornik je naglašal, da se ljubljanski Delavski zborovi ni treba batj revizije, ker so v sedanjem upravnem odboru zastopane vse tri strokovne organizacije in so tu vsake zlorabe izključene. Prepričan pa je, da bodo revizije po drugih enakih institucijah dale prav onim, ki zahtevajo revizijo. Govornik se je dalje bavil z razmerami na Jesenicah in pojasnil, zakaj ni NSZ sodelovala pri volitvah v Bratovsko skladnico. Svoj govor je govornik zaključil s pozivom, naj se delavstvo organizira v Narodno strokovno zvezo.

Narodni poslanec G. Gajšek je podal nato zborovalcem pregledno sliko o današnjem stanju v Jugoslaviji s posebnim ozirom na delavstvo. Naglašal je, da ima nacionalno delavstvo vso pravico zahtevati, da se ga upošteva, ker je skozi vsa leta pokazalo iskreno voljo, sodelovati v nacionalnih vrstah in je tudi pri volitvah storilo v polni meri svojo dolžnost. G. poslanec se je bavil tudi z vprašanjem zaposlenja tujecev pri nas, katerih je vedno več, dočim domači delavci nima zasluga. Obiljuj je, da se bo resno zavezal za vsa prebela vprašanja delavstva, kar izhaja tudi sam iz delavskih vrst in pozna delavstvo v dno duha. Pozval je končno delavstvo, naj se oklene nacionalne delavske organizacije, ki edina voljo pozitivno delavsko politiko. Če bo nacionalno delavstvo enotno in močno, bo lahko izvajalo marsikaj dobrega za vse delavstvo. Sedanja doba zahteva zrelih mož in nacionalno delavstvo naj pokaže, da je kader zrelih mož. Izvajanje G. poslanca je zbor pozdravil z vihranim poskansenjem.

G. Marković je poročal o izidu volitev v krajevno bratovsko skladnico in konstatiral, da se narodno delavstvo volitev ni udeležilo, ker se ni spremenili volilni red po predlogu NSZ. Volitev se ni udeležilo nad 400 delavcev, kar dokazuje, da ima NSZ prav lep kader pristajev na Jesenicah in Javornikih.

Shod je trajal nad dve uri in je končal v najlepši slogi zborovalcev.

Angleška vladna kriza

London, 25. sept. 8. Včeraj so se angleški vodilni politiki trudili, da preprečijo nameravani odstop nekaterih liberalnih ministrov. Pri posvetovanjih je sodeloval tudi ministriški predsednik Macdonald. Ka kor pravijo, je Macdonald izrecno zahteval, da morajo liberalni ministri ostati v vladi vsaj do zaključka svetovne gospodarske konference, ker bi v drugačnem primeru sam izvajal posledice. Zdi se, da je bila kriz za angleško vlado res zopet odgodena. Liberalci se bodo bržkone zadovoljili z Macdonaldovimi pogoji, vendar pa vztrajajo pri svojih zahtevih, da tudi Snowden ne sme izjaviti posledic. Na sodelovanje liberalnih ministrov v vladi, v kateri ne bi bilo Snowdena, ni niti misliti.

Med tem so se v tisku že pojavile razne verzije o izpremenbah v vladi. Politični krogi menijo, da bo sedanji zunanji ministri Simon prevzel angleško notranje ministrstvo, vodstvo angleške zunanje politike pa bi prevzel lord Londonderry.

Prebivalstvo Italije

Rim, 26. septembra A.A. Po podatkih osrednjega zavoda za statistiko je štela Italija 30. avgusta 42.211.000 ljudi.

Delo in naloge ministrstva za socialno politiko

Pomemben govor ministra Pucija o priliki polaganja temeljnega kamna za novo palačo tega ministrstva

Beograd, 26. sept. p. Danes dopoldne je bil v ulici Miloša Velikoga na slovesen način položen temeljni kamen nove palače ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Svečanosti je prisostvoval tudi zastopnik Nj. Vel. kralja general Pavle Pavlović, nadalje skoro vsi ministri, zastopniki raznih kulturnih, humanitarnih in gospodarskih organizacij in ustanov ter delegati raznih delavskih društev. Navzoč je bil tudi beograjski nadškof dr. Rodić. Minister za socialno politiko in narodno zdravje G. Ivan Pucelj je imel pri tej priliki pomemben govor o delu in nalogah ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. V svojem govoru je med drugim dejal:

Današnja svečanost je svečanost vsega našega naroda, ker predstavlja razumevanje našega naroda za velike družabne ideale, za idejo solidarnosti, bratstva in ljubezni do bližnjega. Iz tega našega bodočega posloja bo izhajala inicijativa in pomoč za vsako plemenito in samaritansko delo in se bo vodilo v splošno korist dobro premišljeno posredovanje za samoohrambo družbe in narola.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravlja je v vsaki državi merilo kulturne zrelosti in napredka. Njegova naloga je, da oživljuje vse one, kar se razume pod pojmom socialne pravice, ki je po vojni v vseh nacionalnih državah zavzela ugodno mesto poleg pojma državljanstva in političnih pravic. Njegov cilj je v glavnem ta, da izravna nasprotstva med posameznimi družabnimi sloji ter da socialno šibkejšim proži podporo in zaščito. Izvršuje to svoje plemenito nalogo, je naše ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, v katerega mnogi v gotovih trenutkih niso imeli dovolj zaupanja, pokazalo v svojem poslovanju vidne rezultate. Pod njegovo direktivo in njegovim nadzorom je urjeno delavsko zavarovanje in pokojninski zavarovanje namencev, zagotovljena pomoč delavstvu v primeru brezposelnosti poletom ustanov za posredovanje dela, prožena potreba delavcem v pogledu delovnega časa in osiguranju higijenski pogoji dela. Po zaslugi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje je dana v okviru finančnih možnosti potrebna pomoč in zaščito vojnim invalidom in našim izseljencem. Poleg tega je to ministrstvo z dokajnim uspehom delalo za zaščito dece in mladine, na pobijanju dražine, prehrani pasivnih pokrajin, podpiranju prebivalstva v poplavljenih nekrajinah in prebivalstva, ki je bilo prizadeto od petresnih katastrof, in danja je bila inna pomoč v vseh ostalih socialnih vprašanjih in problemih.

Tudi na zdravstvenem polju je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje pokazalo lepe uspehe. Naše zdravstvene ustanove so storile mnogo za povzdigo narodnega zdravlja, a kar je še važnejše, za kulturno povzdigo vasi. V naši državi so intenzivno izvedene socialno-medicinske mere in mnoga asanacijska dela v cilju

pobijanja malarije in drugih nalezljivih bolezni. Delalo se je tudi na gradnji bolnic, sanatorijev in drugih zdravstvenih zavodov. Brez pretravanja se lahko reče, da je bilo delo naših zdravstvenih ustanov in higijenskih zavodov plodovito in je prožilo narodu to, kar mu je najbolj potrebno: vodovode, studence, kopališča, zdravila, itd. S tem svojim delom na higijenskem polju je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje zelo mnogo storilo za jačanje nacionalne zavesti in povzdigo kulturnega nivoja našega ljudstva.

Pri reševanju vseh omenjenih socialnih vprašanj je vršilo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje težko, a blagovorno dolžnost regulatorja odnosov raznih sil gospodarske delavnosti. Vzema jo v zaščito socialno šibkejšega, je težilo za tem, da se med kapitalom in delom ustvari harmonija interesov, ki je osnova za socialni mir in napredek vsake kulturne zajednice.

Našči uspehi pa nas v našem delu ne smejo in ne bodo zaustavili. Prizadevali si bomo, da iz te naše hiše, ki smo ji pravkar položili temeljni kamen, pokažemo v bodočnosti še vidnejše in še popolnejše rezultate na socialno-političnem in zdravstvenem polju naše državne politike. Upam, da bomo iz tega našega bodočega doma napravili »socialni vžigalnik«, ako mi dovolite, da se tako izrazim. Prizadevali si bomo, da okrog te hiše združimo vse družabne sile in vse ljudske sloje v svrhu skupnega in sporazumnega reševanja vseh problemov socialne politike. Skrbeli bomo za to, da našo socialno politiko postavimo na širše osnove in neumorno bomo delali na to, da se v bodoče za vsa velika socialna vprašanja v večji meri zainteresirajo poleg državnih ustanov tudi samoupravna in privatna humanitarna in dobrodelna društva. Prepričani smo, da bomo iz tega našega bodočega doma lahko pokazali večjo živahnost in več življenja ter da nam bo uspelo izpolniti in povzdigniti našo socialno zakonodajo.

Silno me veseli, da se mi je izpolnila davna želja, da pride tudi ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje, ki so ga mnogi smatrali za pastorko in mu odrekli raison d'être, čeravno je po svojih nalogah eno najpomembnejših in najvažnejših ministrstev, do svojega lastnega doma in ponosen sem, da moram v imenu kraljevske vlade izjaviti, da bo vlada tudi v bodoče neumorno delala za izboljšanje socialnih in zdravstvenih prilik v državi.

Po govoru ministra Pucija, ki so ga sprejeli vsi navzoči z velikim odobravanjem, je minister G. Pucelj položil temeljni kamen, vzdal ustanovno listino in med udarci kladiva dejal: »Najbodočim in najbolj potrebnim!« Nova palača bo dograjena do jeseni prihodnjega leta.

Kongres zdravnikov

Beograd, 26. sept. p. V Vrnjački Banji se je danes nadaljeval kongres jugoslovenskih zdravnikov. Po sprejetju običajnih poročil je bila izvoljena nova uprava. Za predsednika je bil izvoljen ugledni ljubljanski zdravnik profesor dr. Alojzij Zolotar. Obširna razprava se je razvila o predlogu glede reforme zakona o bolnicah. Bolniški zdravniki smatrajo, da bi predlagana reforma poglabljala njihov položaj in so zaradi tega predlagali posebno resolucijo, v kateri izražajo svoje želje in predloge. Po poslovnem delu so sledili referati o posameznih znanstvenih vprašanjih sodobne zdravniške vede. Kongres se bo še jutri nadaljeval.

Seja Narodne banke

Beograd, 26. sept. p. Pod predsedstvom guvernerja Bajlonija se je vršila danes seja upravnega odbora Narodne banke. Na početku je bil prečitan ukaz, s katerim je zopet imenovan za guvernerja Narodne banke G. Ignatij Bajloni. Nato je sledilo poročilo o rekočih zadevah. Posebni odbor je podal poročilo o delu Narodne banke v drugi polovici avgusta in prvi polovici septembra. Direktor Narodne banke dr. Protić je poročal o konferenci v Stresi, kjer je zastopal našo državo. Obširna razprava se je razvila o vprašanju razdolžitve kmetov, pri čemer so posamezni govorniki naglašali važnost tega problema za vse naše delstvo. Upravni odbor Narodne banke bo zavzel k temu problemu svoje stališče in ga sporočil merodajnim krogom v obliki posebne resolucije.

Iz poštne službe

Beograd, 26. septembra p. Z odlokom prometnega ministra je premeščena Ljudmila Bajc s pošte Bled I. na pošto Bled II.

Vlom v beograjsko redakcijo

Beograd, 26. septembra p. V pretekli noči so doslej še neznan storilec vletel v redakcijske prostore ilustriranega tednika »Nedeljak« ter odnesli iz blagajne 90.000 dinarjev.

Samomor avgušinskega patra

Dunaj, 26. septembra d. V samostanu Klosterneburgu se je vršil pretekli petek krvava tragedija. Z dvema revolverstoma streloma se je usmrtil 67 letni avgušinski pater Idefonso Pasler, ki je vodil že 25 let samostansko gospodarstvo. Patra so našli v petek dopoldne mrtvega v postelji. V rokah je držal revolver. Zamutil je poslovnito pismo, naslovljeno na predstojnika samostana prelatu Kluserju, v katerem pravi: »Še leta sem se boril, kakor vedo vsi moji bratje, zaman proti grozoviti dušernemu omračenju. Prišel sem do konca svojih moči. Samomor je zbudil v samostanu veliko razburjenje. Kakor zatrjuje, je živel pater Pasler v fiksnih domovih, da je samostan pred finančnim polomom in da ni mogoče prenehati njegove gospodarske propasti. V domovih je toliko trpel, da se je vidno neselabavalo njegovo zdravje. Zaradi naraščajočih težav in izvrševanju zvočarskih poslov je tudi prišel telesno hkrati, kar ga je še bolj potro. Razen tega je oboliel še na oči in ker bi bila vsaka zdravniška pomoč zaman, bi prejel ali sje ostel.

Nov grob

Snoči ob pol osmih je preminila na Viču ugledna posestnica, gostilničarka in trgovka Ursula Rožek. Podrobnosti glede pogreba bodo objavljene jutri v mrtveškem oznanilu.

Vremenska nanoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Vreme toplo, izpremenljivo, mestoma vetrovno. Možna je ponekod prehodno deževje. — Situacija včerajšnjega dne: Depresija z več centri prehaja čez severni kontinent. Ponekod sega tudi čez severne dele naš države. Samo na jugu kontinenta prevladuje višji pritisk. Pritisk je v južnih krajih in zlasti v lužnem Primorju padel za 0.1 do 3 mm. Na severu je porasel za 0.1 do 1.5 mm. Temperature so večinoma padle za 1 do 5 stopenj, posebno v centralnih krajih, ponekod na ostale nespremenjene. — Dunajska vremenska napoved za torek: Nekaj dni še hladnejše vreme, pri prihodu mrzlega zraka tudi dež.

Velik mornariški škandal v Rumuniji

V Italiji naročene vojne ladje neporabne — Korupcija višjih rumunskih oficirjev in strokovnjakov

Sușak, 26. septembra. n. Rumunsko ministrstvo za vojsko in mornarico je naročilo v Italiji tri manjše vojne ladje, in sicer eno podmornico pri ladjedelnicah na Reki in dva torpedna rušilca v Napoliju. Podmornica, ki je bila zgrajena na Reki, je dobila ime »Delfin« in jo je rumunska mornariška komisija že prevzela ter jo v Konstanci celo že slovesno krstili. Pri krstu podmornice je bil prisoten sam rumunski kralj. Izkazalo pa se je, da je bila podmornica tako slabo zgrajena, da ni mogla pluti ne nad vodo niti pod njo. Tudi oba torpedna rušilca nista bila zgrajena tako po naročilu.

Za sedaj je rumunsko ministrstvo za vojsko in mornarico vrnilo podmornico reški ladjedelnici ter zahtevalo povračilo 150.661 funtov šterlingov ter odškodnino, obresti in povrnitev stroškov za komisijo.

Stalin v nemilosti

Riga, 26. sept. A.A. Potniki, ki prihajajo iz Moskve, zatrjujejo, da je Stalinova zvezda začela bledeti. Vrok je v tem, ker se mu je izjavila pjaliteta in doživlja Rusija neprestano neuspehe na gospodarskem in političnem polju. Červonec stalno pada in postaja finančni položaj države čimdalje slabši, zaradi česar morajo sovjeti izvažati zlato in se zatekati k kratkoročnim posojilom.

Vzporedno z nazadovanjem Stalinovega vpliva pa raste ugled Politbiroja in opozicija začneja vnovič prihajati do političnega vpliva v deželi.

Značilno je tudi, da je vlada poklicala domov Sokolnikova, ki je osební asprtnik Stalinov; sovjetski diktator mu je bil poslanstvo v Londonu namenil kot nekako tignanstvo. Pravijo, da bo Sokolnikov izdelal novo sovjetsko denarno reformo; njegovo sodelovanje v tem vprašanju bo tem dragocenejšje, ker so izginili malone vsi specialisti, ki so ustanovili červonec.

Potniki iz Rusije tudi trdijo, da je začel naraščati tudi vpliv Vorosilova. Sovjetski listi prinašajo o njem vse podrobnosti, kadar kam potuje ali pa se sicer kaj zgodi v zvezi z njim. Bajc zavzema Vorosilov že danes prvo mesto v stranki.

Odstop ministra za javno varnost v Avstriji

Dunaj 26. septembra g. Minister za javno varnost Aach je podal ostavko. Uradno se objavlja, da je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Politično je bil minister Aach v zvezah s Helmwehrom.

Razbit shod hitlerjevcev ob meji

Radgona, 26. sept. d. V vasi Klek, v bližini Radgone, so za večeraj sklicali narodni socialisti propagandni shod. Na shodu, ki so se ga po večini udeležili ljudje iz Radgone, je rekel Herman Wolf ostro napadal krščansko-socialnega deželnega poslanca Zenza in štajerskega deželnega glavarja ministra dr. Rintelena. Zaradi tega je prišlo med narodnimi socialisti na eni ter klerikalnimi kmeti in člani katoliške mladinske zveze na drugi strani, ki so zasedli dvorano že pred prihodom narodnih socialistov, do hudega pretepa. Župan je moral končno zborovanje razpustiti. Poizkuse narodnih socialistov, da bi še nadalje govorili, so preprečili orožniki.

Letalski manevri nad Rimom

Rim, 26. sept. d. Veliki lepaki po vsem mestu objavljajo navodila prebivalstvu, kako naj se zadrži v času letalskih manevrov od 28. do 30. t. m. Kakor hitro se bodo začele sirene, morajo ljudje v največji discipliniranosti izvršiti odredene ukrepe, ker ne bo izključena možnost nevarnosti zaradi eksperimentov z umetno meglo in navidezno bombardiranjem z eksplozivnimi petardami. Umetna megla sicer ni zdravju naravnost škodljiva, prebivalstvu pa se priporoča, naj išče zavetja v čim bolj zaprtih prostorih. Vsa prometna vozila se morajo takoj ustaviti in potniki jih morajo zapustiti ter pokskati zavetišča v poslopijih. Samo avtomobili Rdečega križa in gasilcev smejo voziti po ulicah.

Naši kraji in ljudje

Slomšek in Maribor

Povod in dolžnost, spominjati se Antona Martina Slomška, ima ves slovenski narod in njegova dolžnost je to zlasti letos, ob 70. obletnici njegove smrti. Anton Martin Slomšek, ki je izšel iz preproste slovenske kmetijske hiše in je do svojih dijaških let nosil v sebi zavest, da je sin svojega naroda, takrat malo znanega in še manj spoštovanega, je šel »ko bog pred Izraelci« in se boril za svoj materni jezik in njega ravnopravnost. Spomin na njega, učitelja in vodnika, je dragocena lastnina vsake slovenskega naroda. Ko je vstal Slomšek, ni bilo strank, pa tudi še ne zavrednega naroda. Njegov nastop v narodni probuji je tudi lasten vsemu narodu brez razlik, kakršne koli bi jim morda dajala različna partijska mentaliteta.

V krogu onih, ki se morajo s posebno globoko hvaležnostjo spominjati Antona Martina Slomška, je v prvi vrsti Maribor. Mesto je bilo do Slomškovega prihoda malo provincialno središče ne velikega kmetijskega okrožja. Od časov Marije Terezije je bil sicer Maribor sedež male politično-lokalne oblasti, ki pa ni obsegala današnjega mariborskega zaledja. Glavni centrum prednjega Spodnje Štajerske je bilo Celje, ki je bilo sodno okrožje tudi za ves okoliš današnjega mariborskega okroglega sodišča, ki se je ustanovilo leta 1898.

Prvi večji pomen je dal Mariboru šele prenos škofijskega sedeža iz Sv. Andraja. Značilno je, da se je v isti meri, kakor Maribor jemalo v postev kot sedež lavantinske škofije za enako mero tudi Ptuj in Slovensko Bistrico. Slomšek je bil, ki se je odločil za Maribor in s tem dvignil pomen mesta visoko nad takratno stališče.

Mesto Maribor je na mah postalo središče visoke cerkvene oblasti in s tem tudi centrum šolstva, ki je bilo žarišče narodnega razvoja. Zgradila ali vsaj dogradila se je škofijska palača in ves knezoškofijski dvorec, ustanovilo se je duhovno učilišče — mariborska teologija. S tem se je povzdignil tudi pomen srednjega šolstva.

Ni čuda, da je izkazalo mesto Maribor ob tem najvažnejšem mejniku svojega razvoja globoko hvaležnost do svojega dobitnika. Razumljivo je, da je mariborski mestni župan leta 1858, zapisal: »Imeni Tarnoczky (takratni solnograški nadškof) in Slomšek bosta pri nas in pri naših potomcih nesmrtni.«

Toda že isti občinski odbor mariborski, ki je pooblaštil svojega župana za to pismo, je pozabil na te besede. Z oktobrsko listino in februarjskim patentom se je začela v slovenskih delih Avstrije »ustavna doba«, ki pomenja ob enem začetek zavestne germanizacije. Slomšek pa je bil zaveden Slovenec in tega tudi kot škof ni pozabil. Iz socialne in ekonomske podlage, ki mu jo je bilo mariborsko mesto dolžno, je nastalo strupeno sovraštvo. Seveda, Slomšek je uvedel v šole slovenski jezik, bil je član mariborske čitalnice, zapisal je še v zadnjem letu svojega življenja pretresljivi oklici: »Priatelji, ne pozabimo, da smo Slovenci! Postal je deležen prave nemške hvaležnosti — kaj nemške — nemškutarške!

Tisti prebivalci Maribora, ki so se zaradi povzdige pomena svojega mesta imeli prvega svojemu škofu zahvaliti v velikem delu za svoje zvišano blagostanje in nadaljnje ekonomske možnosti, so začeli graditi govorice proti Slomšku. Prirejale so se celo osebne demonstracije in padalo je proti škofijski palači tedi kamenje. In to s toleranco občinskega poglavarstva, ki je imelo takrat vsa policijska oblast. Vse to proti možu, ki je povzdignil mariborsko mesto na višjo stopnjo, kakor bi to moglo tucat Reiserjev. Seveda tudi ni manjkalo denuncij, ki so dale pač dovolj dela nemškoavstrijski politični upravi, niso pa dosegle svojega namena, da bi opasile Slomška. Kajti Anton Martin Slomšek strahu ni poznal. In se ni uklonil.

Ukloniti pa se je moral najvišji instanci. Smrt je zamahnila s koso in Slomšek je — mnogo prezgodaj — zatnil trdne oči. Ali niti smrt ni prekinila sovražstva.

Naravno je, da so hoteli štajerski Slovenci ohraniti spomin na svojega voditelja tudi v trajnem liku. Sestavil se je odbor za postavitev spomenika in zbral — v sedemdesetih letih, kljub notorični slovenski revščini — potrebno vsoto za spomenik. Mariborski občinski svet pa je željo, da se postavi spomenik na javnem prostoru, odklonil. Tista nesmrtnost, ki je bila v pismu mariborskega župana leta 1858, Slomškemu imenu zagotovljena, je bila deset let kasneje že pozabljena.

Spomenik se je postavil Slomšku v stolni cerkvi. Ali tudi to mariborski občini ni dalo pokoja. Zanimiv je tozadevni akt mariborske mestne občine. Ker v dnevnem časopisu seveda ne moremo objavljati zgodovinskih izsledkov, ki so deloma že opisani po strokovnjaku, žalibog pa prema pristopni, posnemamo le glavna dejstva. Maribor je prepovedal ob priliki odkritja

spomenika vsako javno in tudi društveno zborovanje. Poskusil je celo na ta račun razpustiti mariborsko »Slovansko čitalnico«, češ, da je preokročila svoj delokrog. Najlepše pa je, da je mariborska občina celo prepovedala cerkveno slavoje. »Proti vsaki, kakršnikoli politični demonstraciji« v prostorih mestne župnije. »Pri odkritju Slomškovega spomenika se mora omejiti na slovesnost katoliškega rita in izostati mora vsaka pridiga ali nagovor.« Sledila je še grožnja: »O definitivnem odobrenju za postavitev spomenika v mestni župni cerkvi bodo sledili se sklepi mestnega občinskega odbora o odnosu cerkveno-konkurenčnega odbora.« Z veseljem lahko konstatiramo, da je takratni stolni prost v primestni občini zavrnili ponižujočo insinuacijo.

Z glavo v zid odgonskega zapora

Žalostna zgodba o Tonetu Gregorcu, ki so ga potegnili iz Gradaščice

Ljubljana, 26. septembra.

Beležili smo, da so v soboto popoldne potegnili iz Gradaščice pri Vojnovičevih tovarni na Glinah 52letnega, brezposelnega delavca Antona Gregorca, rojenega na Brezovici. Z reševalnim avtom so reževali vsega mokrega prepeljali v bolnico, nato pa osušenega na odgonsko postajo. Tone, nekdo marljiv in vreden delavec, je prehodil v mladih letih mnogo sveta, delal je pri večjih stavbnih in drugih podjetjih kot akordant in predelavec. Zdaj je topo in brezbrzično sedel na slamnjaci v odgonskem zaporu. Zmenil se je za ničesar. Ko ga je ječarjeva žena vprašala, če želi kaj jesti, ni odgovoril, samo pozneje je zamomljal: »Zupco, zupco! Pokreplača ga je z dobro zakuhano juho. Ni dosti govoril, venomer je molil rožni venec in očenaš. Začel je zmedeno pripovedovati, da ima družino nekje na Koroskem in da ga sinovi tepe. Kolikor so mogli po delavski knjižnici in drugih dokumentih dognati, je bil Tone že dalj časa brez posla.

Tone Gregorec je noč mlno prespal. Okrog 5. jutraj je izpil čašo lipovega čaja. Kmalu nato se je začelo iz zapora volto bobnenje, kakor da kdo z vsjo močjo buta ob staro zidovje. Ječar Jezovšek je pohi-

Slomškova proslava se je dne 24. junija 1878 dostojno izvršila. Niti ni pomagalo, da je moral mestni uradnik Pengov podajati detektivska poročila. Slomškov spomin je živel in je bil ukoreninjen v vseh srcih današnjih severnih krajev. Slomškov spomin še vedno živi.

Živi pa v narodu, v najširših plasteh našega ljudstva. Prebodel je avstrijsko preganjanje, njegov pomen pa bo tudi preživel vse »partijske« eksploatacije. Maribor svoje slave ni ovcenčal s policijskim sistemom, ki ni mogel zajeziti prodirajoče slovenske reke. Tem bolj pa se mora spominjati Antona Martina Slomška današnji Maribor, ki bi ga brez njega v mejah naše svobodne države ne bilo.

tel v zapor in tu se mu je nudil pretresljiv prizor. Tone se je zaletaval v glavo v zid in je bil že ves krvav, po obrazu mu je v curkih lila kri. Ječar je prijel obupan in ga posadil na klopi, kjer je obupno zdihoval: »Moja sina me tepeta!«

Ko ga je zdravnik pregledal ter mu obvezal rane na glavi, so Toneta odpeljali z reševalnim avtom v domovinsko občino na Dobrovo. Po prvi maši so bili občinski možje prav zbrani na seji, ko je okoli 10. prispel avto s Tonetom. Možje so se branili Toneta sprejeti v občinsko oskrbo: češ: »Mi ga ne poznamo! Tone pa je do kaj jasno dopovedoval: »Jaz sem ta in ta. Rojen sem v oni-le vasi!« Pokazal je dokumente in naposled se so morali udati ter ga prevzeti, čeprav je bil Tone v mladih letih pustil svojo kri daleč v tujni.

V soboto zvečer so na odgonsko postajo pripeljali tudi 24letnega slaboumnega kmečkega fanta iz Prekmurja. V umobolnici ga niso hoteli sprejeti. Bile so težave, da je ječarjeva žena se pozno zvečer preskrbela prislitni potni list. Slo je in so fanta odpremili proti Maribor Soboti.

Gradišča Hmnyadi Janos je najzanesljivejši in najidealnejše odvajalno sredstvo.

Žalostna kronika noža in smrti

Oklan v ljubljanskem vinočcu — Smrtna žrtev na Dravskem polju
Krvavo maščevanje dekleta — Sodba pred malim senatom

Ljubljana, 26. septembra.

Ljubljanska bolnica je v zadnjih dveh dneh morala sprejeti več žrtev noža. Danes popoldne se je tak obžalovanja vreden dogodek pripetil v vinočcu blizu železniškega viadukta na Martinovi cesti. Tam je okrog 17. popivala večja družba moških. Vsi so se pridno zalivali z alkoholom, nenadoma je nastal prepir, beseda je dala besedo in že so se zabliksali noži. Žrtev pretepa je postal neki delavec, ki so ga Bosanci hudo obdelali z noži po vsem telesu. Nezvestnega ranjenca je šofer nekega poltovornega avtomobila, ki je slučajno prispel mimo, prepeljal v bolnico. Ker se ranjenec deloma zaradi poškodb, deloma pa zaradi pijanosti ves čas ni zavedel hi, ker pri sebi tudi ni imel nobenih listin, njegove identitete niti niso mogli ugotoviti. Več Bosancev, ki so sodelovali pri pretepu, je bilo aretiranih.

Sv. Lenart pri Vel. Nedelji, 26. septembra.
V soboto zvečer je skupina fantov ličala koruzo pri posestniku Nemcu. Proti pomoči so krenili fantje v gostilno in si privoščili precej pijače. Nastal je prepir med 18letnim Klamerskim in Toplakom in je Toplak baje sunil Klamerska z nožem v prsi. Ta je zakričal: »Ti mene, laz tebe!« — in že se je zabliksal nož v njegovi roki. Sunil je z vso silo Toplaka v levo stran vrata. Ta je imel še toliko moči, da je stekel k sosedu po pomoč, tam je pa sedel za peč na klopi in takoj nato izdihnil. O zločinu so bili takoj obveščeni velikonočniki orožniki, ki so tri ure pozneje ubijalca prijeli v neposredni bližini kraja, kjer je bil zločin izvršen. Klamerska so prepeljali v omnoško bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da njegove poškodbe niso nevarne. Domnevajo, da se je morda namerano sam sunil v prsi, da se lahko zagovarja s silobranom.

Danes popoldne se je vršila sodna obdukcija pod vodstvom sodnika dr. Sveteka in ob razvočnosti zdravnika dr. Hrovata in dr. Čarfa. V zvezi z zločinom je bil tudi aretiran neki Ivan Preac. Klamerski trgovatno taji uboj.

Ptuj, 26. septembra.

Pri Sv. Marjeti na Dravskem polju sta posestniksin Tone in Nežka že dalje časa ljubimkovala. Počasi pa je Tone pričel zahajati tudi k drugim dekletom, česar niti ni skrival. Maščevalna Nežka je zatorej

iz maščevanja pričakala Toneta s ostrim kuhinjskim nožem v gozdu in ga napadla. Tone se je sicer še pravočasno umaknil, vendar pa je dobil več lažjih poškodb. Ker Nežka ni izvršila, kar je bila nameravala, si je hotela vzeti življenje ter si je prezela žili na obeh zapetjih. Oba ranjenca so morali naglo odpeljati k zdravniku, ki jima je zašil in obvezal rane.

Maribor, 26. septembra.

Dopoldne se je zagovarjal pred malim senatom 30letni posestnik Stanko Stergar iz Ruperč pri St. Petru. 2. junija zvečer je poškodoval davca Franca Krambergerja in s strelom iz samokresa zadela Franca Berliča, ki je nekaj minut nato izkrmavel.

Obtožnica pravi, da je bil Stanko Stergar zaposlen v mnogogradu svojega očeta v Ruperču. Med kopati sta bila Franca Kramberger in Stankov brat Ludvik, s katerim pa je Stanko živel v velikem sovraštvu in se je Ludvik zaradi tega že letos pomlad preselil v neko drugo vas, da bi se tako izognil vsakodnevni prepiri. Ko so se kopali po delu zbrali v Stergarjevi hiši k večerji, je nastal med bratoma spet hud prepir, v katerega je pomirjevalno posegel tudi oče Franca Stergar. Po njegovem mnenju se je vmeškal tudi že precej vinjen Kramberger, ki ga je Stanko prijel in s svojo vrel ob tla, nato pa ga pričel tepati ter mu je prizadel več krvnih podplutv in zlomil rebro. Obdolžencev brat Ludvik je poklical na pomoč svojega prijatelja Franca Berliča iz sosednje hiše, ki je prišel z bikovko. Tega se je Stanko ustrašil in pobegnil. Sledili so mu Berlič, brat Ludvik in mati Ivana. Berlič se je Stanku kmalu približal na 10 korakov. Stanko je uvidel, da mu ne bo ubežal, zlasti zato ne, ker se mu je na drugi strani postavil na pot njegov brat. Tedaj je Stanko zgrabil za samokres in oddal najprej strel ob tla, takoj nato pa proti Berliču, ki se je zadet v prsi zgrudil na mestu. Krogla mu je po naključju predrta dovodno žilo, Berlič je v nekaj minutah izkrmavel. Obdolženec pa je takoj šel nazaj k očetu, mu izročil samokres, nato pa vzel kolo in se odpeljal v Maribor, kjer se je javil pri policiji in povedal, kaj se je zgodilo.

Stanko Stergar se je na procesu dosledno zagovarjal s silobranom, češ, da bi si drugače ne bil mogel pomagati. Bil je obsojen na 8 mesecev in 7 dni strogega zaporja.

DANES PREMIERA!

Richard Tauber

v svojem najnovejšem filmu

SIMFONJA LJUBEZNI

Tauber kot Cavaradossi v Tosci

Predstave ob 4., 8 in 10 zvečer.

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Danes gremo gledat

»Belo Ljubljano«

Prvi slovenski zvočni film »Bela Ljubljana«, ki ga je zadnje tedne snemala domača filmska družba Svetloton, je docela dovršen in bo krstna predstava drevi ob 18. v ljubljanskem Elitnem kinu Matici. Film nam predčuje prekrasno panoramo naše mesta z dveh naših domačih letal »Lojzeta« in »Pelikana«, revijo naših cest, ulic in trgov, kjer srečujemo stare znance in prijatelje. V filmu poslušamo njihove pogovore. Tako n. pr. govori o umetnosti mojster Jakopič, o smernicah ZKD njen predsednik direktor Jug, o gledališču in teaterski umetnosti basist Julij Betteto in nestor Danilo. Raz nebotičnik se nam nudi očarujoč razgled po vsem mestu in okoli. Na trgu vidimo dopoldne živahno vrvenje naših gospodinj, na kopalšču »Ilirije« vidimo znane kopalce. Skratka iz filma, iz katerega zveni prvič na filmskem platnu domača beseda, vsrkavamo najlepše utiske o naši beli Ljubljani. Izpogovorili bomo še podrobneje o njem po premieri.

Ker bo obisk tega filma gotovo zelo velik in si bo nedvomno vsak ljubljanc hotel ogledati samega sebe in svoje znanec v filmu, bo ZKD predvajala film ves ta teden in to vselej ob 6. uri zvečer v prostorih Elitnega kina Matica.

Preureditev mariborske banovinske palače v dečji dom

Mariborski »Večernik« je 2. t. m. prinesel poročilo, da je mariborski mestni svet na svoji seji v načelu odobril premostitev banovinskega dečjega doma v banovinsko palačo. Kot pristaš sedanega režima smatram za svojo dolžnost, da opozarjam merodajne faktorje na upravičeno kritiko in razburjenje, katero bi povzročila izvedba tega sklepa. Pri pogledu na zunanjo stran banovinske palače se zdi človeku sklep občinskega sveta kaj razumljiv. Na enostaven način bi se rešili dve vprašanji in to razširitev dečjega doma ter sirotišnice. Pri pregledu banovinske palače od znotraj pa mora priti vsak neprizadeži do prepričanja, da bi bila izvedba tega sklepa svrham, katerim naj bi služil, polovičarska, na drugi strani pa bi stala občino in banovino ogromne stroške.

Banovinska palača se je gradila kot stanovska hiša za potrebe mariborskega uradništva. Mariborska oblast je investirala v to palačo nič manj kakor štiri in pol milijona dinarjev. Stanovanje v tej hiši je oddajala oblast svojim uradnikom skoraj zastojni. Ko je banovina prevzela to premoženje od oblasti, se je postavila na popolnoma pravilno stališče, da ne gre dati gotovemu številu uradnikov tako lepa in moderno urejena stanovanja skoraj zastojni, marveč da je treba zvišati najemnino tako, da bo vsaj približno odgovarjala sličnim najemninam v mestu in bi se s tem tudi zagotovilo obrestovanje investiranega kapitala. Danes je ta banovinska palača od uradnikov popolnoma zasedena in se pobira na stanarini približno 20.000 Din, kar odgovarja približno 5 odst. obrestovanju investiranega kapitala. V palači je 24 moderno urejenih stanovanj, 24 kuhinj s toplovodno napravo po Boylerjevem sistemu, 24 plinskih rižev, 24 dvodelnih železnih korit za mrzlo in toplo vodo, 24 etažnih centralnih kurjav, 24 kopalnic, istotoliko stranišč, toliko jedilnih shramb in toliko sob za služkinje.

Vsako stanovanje tvori zase ločeno celoto, ki ima svoj izhod na posamezno stopnišča. Palača sama je štirinadstropna. Če se naj ta palača preuredi v dečji dom, bo treba pred vsem demolirati nepotrebno

število kuhinj, kopalnic, stranišč ter centralnih kurjav. Ze vrednost vseh teh predmetov gre na stotine in ti zneski bi bili izgubljeni. Kabineti in neštivilne shrambe kakor tudi druge sobice so za dečji dom nerabne. Mogoče bi se to porabilo za kak samostan, nikakor pa za dečji dom, ki zahteva zračne spalnice, zračne učilnice in zračne jedilnice. Treba bi bilo tedaj porati neštivilno sten, uničiti neštivilno drahi vrta in okna, da bi se skrhilo ogromno število malih prostorov in da bi se dobili vsaj količjak primerni prostori za deco.

V mariborskem občinskem svetu se je govorilo, da bi stala adaptacija banovinskega doma kakih 90.000 Din ter dečjega doma kakih 40.000 Din. Jaz sem sicer laik, vendar pa vem toliko, da se za 90.000 Din niti ne bi dala namestiti nova centralna kurjava, ki bi se morala napraviti v palači, kaj se, da bi se dalo izvesti kako drugo popravilo. Na eni strani bi se uničilo res ogromno premoženje, vrglo bi se 24 uradniških rodbin na cesto, banovina bi izgubila na najemni letno 240.000 Din in kot odmeno za to bi imela palačo za dečji dom, ki ne bi nikdar ustrezal svoji svrhi in ki bi zraven tega še požrla ogromne zneske za investicijo.

Po mojem mnenju bi bilo mnogo bolje, da se zgradi z denarjem, ki ga hočejo in ki se bo moral investirati v palačo, in z denarjem, ki ga dobi banka uprava za stanarino, moderen dečji dom na periferiji mesta. S tem bo ustrezno ubogi deci kakor tudi uradništvu, ki bi bilo sicer na cesti.

Dr. M. G.

Nočni požar na Murskem polju

Hrastje-Mota, 26. septembra.

Ko je minilo soboto zvečer prebivalstvo Hrastja - Mote po večini že počivalo, so se zdajci zaslišali glasovi, da gori. Ognjeni jeziki so se z vso naglico širili in na prvi pogled je bilo jasno, da je šlo za večjo požarno nesrečo. Nenavadna svetloba je budila prebivalstvo daleč naokoli po ravnem Murskem polju.

Požar je nastal na neposrednem način v skednju posestnika Jožefa Stuhca v Hrastju. Večji del gorečega objekta je bil lesen ter so bili v njem spravljivi vsi letošnji pridelki sena in slame, vozovi in drugo gospodarsko orodje, zaradi česar se je ogenj širil z vso naglico in ograjal tudi druga bližnja poslopja.

Na pomoč so prihiteli razven domačih še gasilci iz Gomje Radgone, avstrijske Radgone, Radencev, Ljutomer, Murske Sobotice in iz bližnjih vasi. Gorečega objekta ni bilo mogoče rešiti, pač pa je uspelo marljivim in požrtvovalnim gasilec lokalizirati požar ter obvarovati vasa sosednja poslopja. Škoda je tem obširnejša, ker je zgorelo s poslopjem precej letošnjih pridelkov. Zavarovan je bil posestnik za malenkost.

Kulturni pregled

Due premijeri v ljubljanski drami

»Zločin in kazne«

Konec devetnajstega stoletja je odjeknila iz Rusije sugestivna beseda Dostojevskega o trpljenju. Človek je drhtel pred mračnimi slikami v »Zapiskih iz mrtvega doma«, v katerih je pisatelj odkrival najtemnejše kotičke človeške duše, podzavestne globoke zakrknjenosti zločincev. Nepoznani svetovi teh izpovedi so vznemirili do vzmetne duše po vsem zapadu. Potem Rodion Razkolnikov! Bedni študent je napisal članek o etiki zločina. Bodočemu Napoleonu je dovoljeno odstraniti vse ovire na njegovi poti. Če se življenje zoperstavi geniju, ki se ne more zaradi bede ali drugih vzrokov povzpeti do cilja in osrečiti človeštvo, je geniju dovoljeno tudi ubijati. Človeštvo se deli v zakonodajalce in pokorno občestvo. Rodion Razkolnikov gre in ubije smrdujlo uš, staro oderuhinjo, ki kopiči z ostudnimi, grabežljivimi rokami. Toda živci so popustili. V zagati je Razkolnikov ubil tudi starkino sestro Elizabeto Ivanovno in se navzile dvem umorom ni polastil denarja, zaradi katerega je ubijal. V trdoznamenem boju s preiskovalnim sodnikom Porfirijem Petrovičem rešuje Razkolnikova slučaj. Omrežen in zapleten z lastno vestjo, se Razkolnikov seznani s Sonjo, ki mu obuja besede evangelija. — Z demoničnimi

čari pripovedovanja je tedaj bičal Dostojevskij živce, omamljal do brezumnja, da je taval človek za njim po temnih hodnikih in se mu napelel od groze predal. — Peza trpljenja je strla Razkolnikova, da se je poklonil trpljenju vsega človeštva. Zgrudil se je pred Sonjo na kolena in ji poljubil nogo. V strahotni sceni se ji je izpovedal ter prejel od nje križec na pot v trpljenje. Razkolnikov je podlegel. Ko je ubijal smrdujlo uš, je ubil sebe. Obstajajave in pravzaprav z nevero v srcu priznava človeški red ter sprejme kazni za zločin. Da bi pozabil in bi se pričelo novo življenje. Vdala gre Sonja z njim na pot. »Zločin in kazne« je postal strahotni roman, v katerem se človek ni mogel oddahni, pisatelj si je osvojil ves zapad in mladina se mu je v trumih priklanjala. Beseda in simboli velikega trpljenja so s čarovniško sugestijo zajeli mlada srca, zapadna literatura je bolela. Celo široki eposi Tolstega so obledeli. Dostojevskij je poznal najtemnejše strune razbolele duše in je umel prisiliti človeka, da je sam bolesto razdražil svojo notranost. Dostojevskij je raste v apostola slovanke duše. Mistična zavzetja duše in bolelni drhtljaji živcev, analizirani z zapeljivo plastiko, so očarali vizionarne podobne življenja. Zdelo se je, da se zapad ne

more več meriti s prikazovanjem globin, ki jih je odkril veliki ruski pisatelj.

Z rahlim nezaupanjem smo sprejeli vest o dramatizaciji znamenitega romana, kajti z dramatizacijo se vselej družu nekakšna popularizacija, ki prikazuje širšemu občinstvu poglavitve osebe in ustvarja fantaziji po pisani besedi vidne prizore. Dramatizacija se lahko omejuje na prikaz življenja in predvsem tistih dogodkov, v katerih je pisatelj zgnel človeške usode. Dramatizacija obširnih romanov ne more biti vendar nič drugega kot ilustracija. Kadar pa po nekšah prireditelji predvsem podčrtati idejno vsebino, je skoraj verjetno, da bo zgrešil svoj cilj. Hudožestveniki (matični ansambel) so dramatizirali Brate Karamazove. Ali niso sličile mogočne kreacije posameznih likov krepiim Doréjevim ilustracijam Divine comedie? Svoje dni smo gledali dramatizacijo »Idiotiča. Notranja vsebina romana se sicer ni zrcalila na odru, toda nekatere podobe so bile posečene, prav tako prizori krepih scen v romanu. Dramatizacije romanov, predvsem znamenitih, izvajajo na občinstvo neko privlačno moč nudijo oporo fantaziji. Zato ni dvoma, da jih bo občinstvo rado posečalo. V Hudožestvenem teatru so bile dramatizacije nekak orzaničen prirevsek občnega programa. prikazati v poglavljenem realizmu ruskega človeka in njegovo duhovnost. Pozneje dramatizacije pa ne morejo zataiti močnega vpliva moderne kinematografske tehnike. Tirnice sodobnega gledališča in kina so se pričele v tej smeri stnpljati.

Pričujoča dramatizacija »Zločina in kaz-

nic nam odpira zelo zanimive perspektive. Prizori, ki so nas včasih v knjigi omamljali, da smo izgubljali vid in se dali slepo voditi energizmem besednic, so se nam na odru zdeli mučni in dolgovezni. Celotna predstava je zapuščala dojem bolestenega prikazovanja življenja. Odkod in zakaj? Brezdvoma se nam je Dostojevskij bolj omikal kot približeval. Vzbujala se je celo tiha zavest, da bi bilo treba odnos tega pisatelja še enkrat skrbno pretehtati. Naš čas in naše občutje se danes odtujujeta bolesto nemu prikazovanju idejnih motivov, ki jih analizira Dostojevskij predvsem v »Zločinu«. Zelimu prisluskovati utripom življenja, ki naj vzbuja v nas življenjsko radost. Kakor smo se včasih priklanjali z Razkolnikovim pred trpljenjem vsega človeštva, tako v nas ne odzvanja danes več bolesta. prisljena izpoved umišljenega človeka. Razkolnikov je tvorba idejne koncepcije, umetnik ga nasiljuje in zatira v njem svobodni razvoj življenjskih klic. Dostojevskij je rodil iz problema (sodobniku odmaknjena v bolesto razpoloženje devetnajstega stoletja) in ga tira v problem z bičem svoje sugestivne, dinamične proze. Vzdušje, ki v romanu zastira umetnikov namen, je v odreki dramatizaciji odpadlo, pred nami živi in deluje shematičen lik, njegove izpovedi ne odmevajo v nas. Vsi resnično življenjski ljudje so iz romana izginili, obledeli sta celo mati in Dunja, nejasen je Razumikin; dramatizacija je usmerjena strogo v idejno koncepcijo. Velika izpoved pred Sonjo, v kateri naj bi se razodela najgloblja izpoved Dostojevskega,

je na odru le nemoča, volta beseda. Prizor z materjo je osamljen in pogrša vsaj tiste resničnosti, ki jo je Dostojevskij ustvaril v romanu v zvezi še z nekim drugim življenjem, ki ga na odru ne vidimo. Razumljivo je, da je dramatizator sedaj poskušal okrepiti zaključni prizor in z njim poraziti gledalca. Toda pozor! In da so nam ostale prikrile vse Razkolnikove blodnje, ki jih je umel Dostojevskij tako sugestivno pisati. Idejna koncepcija je izgubila poslednjo prepričevalnost. Uverjen sem, da bodo pričujoči prizori sicer marsikoga privlačevali, toda premoznog se bo razjasnilo, da je dramatizacija ponesrečena, čeprav govori na odru vendarle Dostojevskij sam. Neuspeli poskus je zagrešila predvsem težnja po dramatizaciji tistega romana, ki je med pisateljevimi deli najizrazitejši poskus, ustvariti življenje na podlagi umstvene problematike in v življenjem psihopatičnega fantaista dokazati občečlovečansko idejo.

V svoji težki vlogi se je Kralj mogočno odražal od okolice, čeprav se iz dramatizatorjevega in pisateljevega omola ni mozel vselej prebiti do resničnega človeka. V prizorih s Porfirijem Petrovičem, ki ga je kreiral Lipah svojstveno, plastično, z vidnimi spomini na Pavlova, se je Kralj v soigri lahko razvil. Ti prizori so najmočnejše slike dramatizacije. V njem se snide Razkolnikov z odličnim, objektivno ustvarjenim pravnikom, ki je danes v evropski literaturi znamenit zastopnik jurističnega intelektualizma. V boju se pojavi pristna življenjska volja za obstanek. Ta boj je dra-

1. oktobra izide

prvi slovenski fotografski list „FOTOAMATER“

Urednika profesorja Hrovat Bogomil in Muhič Rudolf. Izdajatelj drogist Bezon Gregorič, Ljubljana. Uredništvo: Fotografiska posvetovalnica, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

Zahtevajte, da se Vam pošlje prva številka brezplačno na ogled!

e— Razveseljav uspehi celjskih Sokolov v Beogradu. Savskih tekem za prvenstvo v odbojki, ki so se vršile v nedeljo 25. t. m. v Beogradu, se je med 16 postavami udeležil tudi sokolski naraščaj iz Celja in zasedel drugo mesto. Čestitamo!

e— V celjski bolnici so umrli: v soboto 24. t. m. 49letni mesarski pomočnik in bivši celjski gostničar g. Peter Bračič s Sp. Hudinje, v nedeljo 25. t. m. 53letni vladni kamnist v p. g. Fric Presinger iz Celja, v ponedeljek 26. t. m. pa 86letni občinski rezev Jernej Avbelj iz Grušovci pri Rečici ob Savinji.

e— Otroka ne morejo preživljati. Včeraj dopoldne so se pojavila v celjski ekspozituri OUZD neka ženska s Teharia z dojenčkom. Rekla je, da je otrokova stara mati in da zaradi revščine ne more preživljati otroka niti ona niti njena hčerka. Otroka je pustila v uradu in odšla na policijo, kjer je javila vso zadevo. Stražniki so se ženske usmili in ji dali 18 Din. Nato je odšla zopet v ekspozituro OUZD, vzela otroka in se vrnila z njim domov.

e— Nezgoda pri cikloniziranju. K. notici, ki smo jo objavili v gornjem naslovu v nedeljo, smo se zvedeli, da je ciklonizirano sobo odprl desinfektorjev pomočnik. Ker mu je postalo slabo, je pustil vrata odprta in zbežal po stopnicah, kjer se je zgrudil nezavesten. Gospodinja, njen mož in domači pes, ki so hiteli nato mimo odprte sobe po stopnicah za pomočnikom, so zaradi zastupljenosti s plinom tudi omedleli. Vsi pomorenci so se s k sreči kmalu opomogli, a še vedno čutijo posledice zastupljenosti.

e— Poskus samomora po prepiru. Na Bobovem pri Šmarju se je 74letni hlapec Julij Tabornec spril z domačimi. V razburjenosti je pograbil koso ter si z njo odrezal tri prste na levi roki in se porezal po obeh rokah. Tabornec se prepečel v celjsko bolnico.

e— Žrtve nesreče. Včeraj popoldne je padel 28 letni železniški kovačevičar Ivan Valenčič pri popravilu ograj na železniškem podvozu pri hotelu »Pošta« v leste. Pri padcu je dobil notranje poškodbe. — Posesnik Ivan Zobec iz St. Vida pri Grobelnem si je v nedeljo pri padcu zlomil levo nogo. — V Landeku pri Dobrni je padel 51 letni tesar Martin Razgor z lestve, ki je bila prislonek na skledni. Pri padcu si je zlomil levo roko in si jo obenem spahnil v komolecu. — 67 letnega močnega čuvaja Stefana Hoinika iz Celja je v nedeljo podrl neki kolestar. Hoinik je dobil poškodbe po vsem telesu. — Vsi pomorenci so se zdravilo v celjski bolnici.

e— Mestni kino predvaja danes ob 20.30 izvrstno razkošno zvočno opereto »Ena noč na rivierki« in najnovejši zvočni žurnal.

e— Mestna kopališča ob Savinji se bodo zaprli v petek 30. t. m. Kopališča, ki imajo shranjeno obloko in slično, se pozivajo, da pridejo do 30. t. m. po njo h kopališki strel in odnosno h kopališkima mošteroma, ker mestna občina po poteku tega roka ne bo več jamčila za shranjene predmete.

e— Trgovska nadaljevalna šola v Celju. Vpisovanje za šolsko leto 1932-33 bo 26. in 27. t. m. vsakikrat od 18. do 20. Vpisnina znaša 25 Din, priložiti pa je treba tudi zadnje šolsko spričevalo. V to šolo se morajo vpisati in jo obiskovati vsi vajenci in pomočniki, ki so mlajši od 18 let, v mestu Celju in naseljenih krajih okoli: Babno, Breg, Gaberje, Lava, Levec, Lise, Medlog, Ostrožno, Poluje, Spodnja Hudinja, Spodnja Loznica, Trnovlje, Zagrad, Zavodna, Z. Hudinja, Bukovčak, Čret, Dobrava, Štore, Teharje.

Roth pripoveduje zgodbo avstrijske uradniko-oficirske rodbine Trotlov, čije začetnik je bil Slovenec Josip Trotla (?), ki je v bitki pri Solferinu izbil cesarju življenje. Skozi tri redove zasledujemo usodo te rodbine, njen vzpon kvišku in njen propad, v ozadju tega rodbinskega romana pa stoji oseba cesarja Franca Jožefa, tega predstavlja vzpona in propasti avstrijskega brkatično-vojaškega sistema v 19. stoletju in na začetku 20. stoletja. Roth riše v tem romanu, ki mu ne manjka prikritih vzdihov po etari Avstriji, slikovite prizore cesarskih adjutentov in bleščeče pojedine na grofovskih gradovih, telovske procesije in vojaška parada, skratka: iz knjige vsaj vse potonjeli blesk in sijaj apostolskega cesarstva, ki se ne bo vrnilo nikdar več.

Hans Waiblinger, znani nemški filozof, pieec slovesne spisa »Die Philosophie des Als Ob«, ki je nekoč močno razgaljal vodilne duhovne, je slavil minule dni osemdesetletnico.

Iz naše matematične književnosti. Milutin V. Stepanović v Beogradu je pravkar izdal knjigo »Logaritamske tablice najnovijeg sistema za logaritme dekadnih brojeva«. 52 strani obsegajoča knjižica izpolnjuje piševo »Nauko o logaritima« za logaritamsko-trigonometrijskim tablicama, ki je bila upeljana v srednje šole kot učbenik.

Zbornik za umetnostno zgodovino. Z znatno zamudo je izšel Zbornik za umetnostno zgodovino, celoten letnik 1931 v enem zvezku. Pričbelje Armijeve spomine

Gospodarstvo

Kako razdolžiti kmeta?

Prejeli smo: Tudi pri nas v Sloveniji se je v zadnjem času razvila prav živahna diskusija o vprašanju razdolžitve kmeta. Zal pa opažamo, da se ta diskusija vrtil preveč okrog vprašanja, ali je kmet znešel v dolgove zaradi zapravljivosti ali ne, kakor tudi okrog dokazovanja, da je kmet v sila težkem položaju. Pogrešamo razprave o tem, kako naj se breme dolgov kmetu olajša. Glede na bližajoči se 20. oktober, ko poteče veljavnost sedanega zakona o zasloiti kmeta, bi morali vsi prizadevnost osredotočiti okrog načina pomoči.

O tem, da je tu treba nekaj ukreniti, menda ne bo nasprotujočih si mnenj. Danes gre sicer vsem slojem več ali manj slabo, vendar pa gre kmetu (če izvzamemo kader brezposelnih delavcev) najslabše in je v številnih primerih njihov položaj nad vse resen. Pustimo tudi vprašanje krivde, lahkomiselnosti in zapravljivosti, kajti ni je poklicne panoge, kjer se ne bi našli številni primeri zapravljivosti in lahkomiselnosti. Eno pa je vsekakor gotovo: kmet je v normalnih razmerah najstidljivejši gospodar, ne samo pri nas, temveč na vsem svetu.

Ostane torej vprašanje »kako« in »v kakšnem obsegu« naj se izvrši akcija za pomoč kmetu, ne samo zadolženemu in morada prezadoženemu kmetu, temveč tudi čemu kmetu, ki še ni v dolgovih, ki pa bo zašel v dolgove in v bedo, če ga prepuščemo usodi. Teh kmotov, ki še niso zadolženi, je celo več kakor onih, ki iščejo olajšave glede na svojo zadolženost. Zato je razumljivo, da je vprašanje razdolžitve razvelo živahno debato tudi med kmeti samimi.

Ker ni možna nikakršna rešitev tega problema, ki bi enemu prinesla koristi, ne da bi komu drugemu škodovala, zato mora pri reševanju obveljati načelo: način in obseg pomoči zadolženim kmetu mora biti tak, da bo prinesel maksimum koristi za skupnost. Ne smemo biti torej preozkorniti iz obzirnosti do onih, ki bi bili oskudovani, ne smemo pa iti tudi predaleč, ker lahko z nepremišljenimi ukrepi napravimo narodnemu gospodarstvu, to je gospodarski skupnosti vseh slojev, mnogo več škode, kakor pa koristi.

Ureditev dolgov vsekakor ne sme biti taka, da bi povzročila nelikvidnost denarnih zavodov ali pa izgubo. Odkloniti je torej vnaprej vsako rešitev na ta način, da bi država odkupila kmetške dolgove z obveznicami, ki bi jih dobili upniki, s katerimi pa sami ne bi mogli poravnati svojih obveznosti (n. pr. nasproti vlagateljem). Posledica take ali slične rešitve bi bila skorajšnja potreba proglasitve splošnega moratorija, ki bi se bolj zavestil gospodarsko življenje in bi prinesel hudo in nepotrebno porušitev gospodarske krize. Tako je bilo n. pr. v Rumuniji, kjer so morali kmetiči moratorij kmalu razširiti na druge panoge gospodarstva, kar je imelo težke posledice za vse gospodarstvo.

Če pa hočemo kmetške dolgove odkupiti pretežno v denarju, je jasno, da se da to izvesti le v ožjem okviru, ki zopet narekuje individualno postopanje. Seveda pa tudi v takem primeru ne sme biti izvesta dravska banovina, kakor bi bilo to v praksi po načrtu, ki ga je sestavila posebna komisija, izvoljena na nedavni anketi interesentov v trgovskem ministruv in to komisijo je bil za Slovenijo izvoljen dr. Slokar). kajti če sploh obstoja prezdolženost kmotov, tedaj je gotovo v dravski banovini, kjer je ena petina vseh kmetških dolgov v državi. Sploh je problem pri nas v Sloveniji povsem drugačen kakor v ostalih pokrajinah države, kajti naše kmetovalce teži predvsem višina dolgov, dočim povzročajo insolventnost kmotov v ostalih pokrajinah v prvi vrsti visoke obresti. O vprašanju, ali je kmet sploh prezadožen, se je v zadnjem času mnogo razpravljalo zlasti v beograjskih listih in časopisih. Te razprave, pri katerih so bile upoštevane seveda le razmere v južnih krajih, so pokazale, da je izvor vseh težkoč zadolženih kmotov visoka obrestna mera, ki gre do 20 odst. in celo 30 odst. in toliko višina dolga.

Univ. prof. dr. Bajkič dokazuje (v »Narodnem blagostanju«), da kmetijstvo v Jugoslaviji sploh ni prezadoženo, ker zaradi pomanjkanja kapitala in visoke obrestne mere sploh ni imelo možnosti, da bi se toliko zadolžilo. On argumentira takole: Če vzememo, da znašajo vsi kmetiči dolgov v Jugoslaviji 4 milijarde Din, pomeni to 5 odst. današnje vrednosti kmetškega premoženja (računano z 80 milijardami dinarjev). Če pa izračunamo odnosno med vrednostjo vse obdelane in pogorjene zemlje (20 milijonov hektarov po 2000 Din povprečno za hektar), tedaj znašajo kmetiči dolgovi 10 odst. te vrednosti kulturne zemlje. Skupni krediti naših prireditelj in javnih kreditnih ustanov znašajo 18 milijard, od tega pride le 22 odst. na kmetijstvo, 78 odst. pa na ostale dolžnike. Trgovina, obrt in industrija dolgujejo 3 in pol

krat toliko, kakor kmetovalci, čeprav jih je po številu 4 in polkrat manj. Dr. Bajkič primerja nadalje dolgove naših kmetovalcev in dolgove kmetovalcev v Nemčiji (po statistiki iz l. 1928) ter prihaja do zaključka, da so v Nemčiji leta 1928 znašali dolgovi kmotov 35 do 75 odst. vrednosti zemlje, dočim znašajo pri nas povprečno 10 odst. V Nemčiji dolguje 30 milijonov kmetškega prebivalstva 162 milijard dinarjev (12 milijard mark) pri nas pa 11 milijonov kmetškega prebivalstva 4 milijarde dinarjev.

Morda ima dr. Bajkič prav, da v pokrajinah izven dravske banovine problem res ni v tem, razdolžiti kmetovalce, kakor oskudoviti jih težkih pogojev in visokih obrestih. Drugače pa je v dravski banovini. Če bi pri nas primerjali višino dolgov z vrednostjo kulturne zemlje, bi morda dobili skoraj enako razmerje kakor v Nemčiji. Podobno je tudi s predlogi o uvedbi prisilne poravnave za kmeta. To bi koristilo morda kmetu na jugu, ki ima dolgove pri zelenišah ali zeleniških malih bankah, re pa našemu kmetu, ki ima predvsem hipotekarne dolgove v dolgove garantirane s poroki pri zadruhar in regulativnih hranilnicah. Institucija prisilne poravnave se ne more razširiti na vključene dolgove, ker bi s tem za vedno diskreditirali smisel vključbe in bi kmetu vzeli vsak kredit. Enako je s poročtom, če bi ga z zakonom analizirali.

Problem postaja, kakor vidimo, vedno bolj zavajajo. Čim bolj ga sučemo, tem bolj spoznavamo, da ga ne moremo reševati po enotnem kopitu in da nam interesi države in gospodarstva narekujejo mnogo preudarnosti in opreznosti. Ker pa čas hiti, bi bilo željito, da bi se vsi, ki želijo dobro kmetu in pa tudi vsemu narodnemu gospodarstvu, bolj intenzivno pečali z vprašanjem, kako pomagati kmetu. Pustimo vse očitke na strani in iščimo le za dovoljivo formulo. Izogibajmo se vseh parol in demagoških gesel in imejmo vedno pred očmi interes celote ter omejene možnosti rešitve, sicer zaidemo na nevarno in krivna pota.

Pred novim vinskim pridelkom

Naš kmet rad dela. Obdeluje zemljo z veseljem, seje v nadi na bogato žetev, pridelke prodaja, da z izkupičkom zadosti svojim vsakdanjim potrebam, predvsem pa, da odračuna javne davjate, ki niso majhne. Kmet vinogradnik je bil nekdanj vesel človek, po vinorodnih krajih je odmevala njegova pesem od hriba do hriba. Danes vinogradnik sicer pridno dela, v redu drži svoj vinograd kakor prej, toda ne poje več. Pesem, ki jo še slišimo po vinorodnih krajih, to ni pesem vinogradnika, kajti on že davno več ne poje, on hodi zamišljen okrog in kalkulira: poje pa še njegov viničar, ki ni tako tenkočuten in se zanaša, da se bo preživel, četudi slabo, na stroške gospodarja vinogradnika. Tako tudi viničarjeva pesem poenjuje. Kakor gospodarju, tako je tudi viničarju vzela letošnja dolgotrajna suša vse poljske pridelke. Kako bosta v vinorodnih krajih čez zimo preževala gospodar in viničar sebe, svoje in živino, ne vemo.

Se obupneje so razmere v krajih, kjer je poškodovala toča poljske pridelke, vinograde in sadovnjake. Sena je bilo malo, otave skoro nič, zanašali smo se na bogato pašo v jeseni, ki pa je tudi izostala zaradi suše. Vino, sadje in živina so pa edini viri dohodkov v naših vinorodnih krajih. Zaradi pomanjkanja krme in kupcev so čez poletje ogromno število živine poklali doma in po malenkostni ceni razprodali ter razdali meso med sosedo. Haska od tega ni imel nikdo, ker je dotok denarja od zunaj izostal. Posledice decimiranega števila živine bomo občutili prihodnja leta. Sadije je po nekaterih vinorodnih krajih bogato obrodilo, je sicer tudi trpelo po suši, pa vendar bi se še kaj dobilo zanj, če bi cene ne bile tako zelo nizke, da se prevoz sadija

Šolski otroci

so najbolj izpostavljeni nalezljivim boleznim. Proti vnanjuju klice skozi dupljan ust in grla vam bodo najbolj pomagale priljubljene

Dobivajo se v vseh lekarnah. — Cena malemu zavojčku Din 8, velikemu zavojčku Din 15

najmehem baskiškem mestu v sedanjem času. Zasedba ista kakor pri premijeri, Režija je prof. Šestova.

»Celjski grofje«. Druga repriza Krestova izvirne drame »Celjski grofje« bo v sredo dne 28. t. m. za stalni abonma Sreda. Krestova drama je veleinteresantna in je imela na obeh dosedanjih vpriizoritvah v resnici lep uspeh. Obisk naložileje priporočamo.

Koncem lanske sezone je bila z zelo lepim uspehom igrana pri nas drama »Marij«. To delo pride tudi v letošnji repertoar in bo prva vpriizoritev v soboto dne 1. oktobra.

Stridesetletnica našega opernega gledališča. V četrtek dne 29. t. m. preteče 40 let, odkar je bilo otvorenje naše sedanje operne gledališče, ki je imelo do prevrata naslov Deželno gledališče v Ljubljani. Novo poslopje, ki ga je z velikimi žrtvami postavil takratni deželni odbor kranjski, je bilo slavnostno otvoreno s slovensko otvornitveno predstavo, pri kateri so bili navzoči zastopniki zagrebškega in praškega gledališča. Od takrat naprej so se vršile stalne slovenske gledališke predstave v tem poslopiu. V proslavo 40 letnice se otvori v četrtek 29. t. m. operna sezona. Vpriizorila se bo opera »Hlapec Jernej«, ki jo je na podlagi Cankarjevega teksta komponiral skladatelj Mahowski. Zasedbo posameznih vlog javimo jutri. Danes je opozarjamo na to predstavo, ki bo izven abonmaja.

Druga premijera v novi operni sezoni bo »Fra Diavolo« v popolnoma novi zasedbi in inscenaciji.

iz krajev oddaljenih od prometnih točk, skoro ne izplača.

Edini up za našega kmeta vinogradnika so njegove z grozjem lepo obložene vinske gorice. Stanje vinogradov sicer ni povsod zadovoljivo, nastavek v splošnem ni bil tako bogat, kakor je bil lani, pa tudi suša in toča sta ponekod napravila škodo. Manje pridelka in sušna letina pa govorita v prid izborni kvaliteti letošnjega vinskega pridelka. Novi trošarinski predpisi so pripomogli k temu, da so se cene vinu v gostilnah znižale, konsum vina pa se je povečal. Vinske zaloge so letos vsekakor manjše, nego so bile v tem času lani.

Pa kaj čujemo? Da bosta letos vinski mošt in vino zelo po ceni. Slišijo se cene, ki bi nikakor ne krile niti polovice stroškov, ki jih je vinogradnik imel z obdelovanjem vinogradev. V tem pa je njegov propad, če ne krjje niti pridelovalnih stroškov. Glede na male vinske zaloge starega vina in v pričakovanju izborne kvalitete letošnjega vinskega pridelka cene letošnjemu vinskemu moštu oziroma vinu ne morejo biti nižje nego so bile lani, ravno nasprotno, bi morale biti višje. Mnogo se letos prodaja grozjda, kar je vsekakor hvaljevredno in za vinogradnike prodajalce grozjda koristno, ker pridejo takoj do denarja. Potom prodaje grozjda bo pa tudi znatno olajšan vinski trg, kar spet govori proti nizkim cenam za mošt in vino.

Vinogradniki iz navedenih izjav, ki dovolj jasno prikazujejo današnji splošni položaj glede našega vinskega gospodarstva, razvidimo, da nimamo pričakovati nič dobrega. Če bomo složni, si vsaj deloma lahko pomagamo sami. Pomoč leži v nas samih v tem, da kolikor mogoče dobro novično naš vinski pridelke. Prodavam b morali biti vsi vinogradniki složni in organizirani v Vinskem društvu, ki edino štiti interese našega vinogradništva. Glede na ta dejstva priporočamo:

Prodajajmo namizno grozdje za zobanje v kar največjem obsegu. To je možno posebno v bližini mest in trgov.

S trgatvijo takajmo do skrajne možnosti, da grozdje popolnoma dozorijo in da bo kvaliteta vinskega pridelka čim boljša.

Ako je morda zaradi slabega vremena močno nastopila gniloba, podbirajmo gnilo in odpadlo grozdje.

Vinski mošt po pretoku 24 ur razsluzimo, to je pretočimo, da čistejši pokipi in ostane zdrav.

Trgajmo in prešajmo po možnosti vsako vrsto zobe, kajti za sortna vina dosežemo vedno boljše cene.

Vsem vinogradnikom brez izjeme, ki so primorani vinski mošt od preše prodajati, svetujemo, da ga, in to najslabše kvalitete, ne dajo ceneje od 4 Din liter iz mešanih vrst, za sortirano blago in boljšo kvaliteto pa naj zahtevajo primerno večjo ceno. Na nižjih cenah nima nikdo interesa, najmanj pa vinogradniki sami.

Vsak vinogradnik bodi član Vinskega društva.

Vinarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru.

Stanje Narodne banke

Zadnji izkaz Narodne banke od 22. t. m. kaže v primeri z izkazom od 15. t. m. naslednje spremembe. Na strani aktiv se je zmanjšala podlaga za 1.9 na 2006.4 milijona Din. Tuje valute so narasle za 0.3 na 2.9 milijona Din, devize so pa padle za 2.2 na 240.6 milijona Din.

Devize, ki ne spadajo v podlago, so se pa dvignile za 1.4 na 85.5 milijona Din. Stanje kovanega denarja v blagajnah se je ponovno zmanjšalo za 17.7 na 116.7 milijona Din. Posojila nadalje naraščajo. Menični portfelj se je povečal za 20.1 milijona Din in je dosegel že 2.101.7 milijona Din, lombard pa je padel za 0.9 na 355.4 milijona Din. Stari dolgovi države so se zaradi zaračunavanja obresti blagajniških bonov Narodne banke povečali za 233 tisoč Din na 1809.6 milij. Din.

Na pasivni strani beležijo razni fondii porast za 0.22 na 3.9 milijona Din. Obtok bankovcev se je pri tem zmanjšal za nadaljnjih 44.2 na 4.727.2 milijona Din. Tudi pretekli teden je padel obtok za 95.4 milijona Din. Zmanjšanje obtoka prihaja največ od porasta obveznosti na pokaz za 45.7 milijona na 758.9 milijona Din.

Žirovne naložbe države so padle za 4.0 na 14.6 milijona Din, dočim so se depoziti na žirovni račun še povečali za 33.6 na 421.6 milijona Din. Kakor tudi razni žirovni računi za 16.1 milijona Din na 402.7 milijona Din.

Razni računi so, kakor vidimo, prekorčili že četrto stotino milijonov. Na koncu junija letošnjega leta so le-ti znašali v celoti že 151.2 milijona Din, dočim so se v teku avgusta podvojili in dosegli 308.2 milijona, po 15. t. m. pa so se zvišali na 386.5 milijona. Stvar je prav interesantna in tudi misteriozna, kakor to označuje beograjsko »Narodno blagostanje« ob priliki zadnjih analiz stanja Narodne banke. Obveznosti z rokom so se zmanjšale za 17.9 na 1.421.8 milijona Din. Kritično razmerje je ostalo v glavnem nespremenjeno. Kritični obtok bankovcev in obveznosti na pokaz v zlatu in devizah znaša 36.03% (v zadnjem izkazu 36.08%), kritičje v samem zlatu pa 31.66% (31.67%). Stanje na dan 22. t. m. je bilo naslednje (v milijonih Din): v oklepajih razlike nasproti stanju od 15. t. m.): aktivna: podlaga 2006.4 (—1.8), od tega v zlatu 1762.9 (—), v valutah 2.8 (+0.2) in v devizah 240.6 (—2.2); devize, ki se ne štejejo v podlago 85.5 (+1.4); kovani denar 116.6 (—17.7); posojila na merice 2.101.7 (+20.1); lombard 355.3 (—0.9); stari državni dolg 1.809.6 (+0.2); časni avans glavne državne blagajne 600.0 (—); pasiva: obtok bankovcev 4728.3 (—4.2); obveznosti na pokaz 838.9 (+45.7), od tega nasproti državi 14.6 (—4.0), po žirovni računih 421.6 (+33.4), po raznih računih 402.68 (+16.1); obveznosti z rokom 1.421.8 (—17.9).

Gospodarske vesti

— Bajloni odstopil kot predsednik Industrijske zbornice v Beogradu. Kakor znano, mora na podlagi novega zakona ponovno postavljati guverner Narodne banke g. Ienaj Bajloni v enem mesecu po imenovanju odložiti vse ostale funkcije in posle, ki jih je doslej vršil. Kakor poročajo iz Beograda je guverner Bajloni že podal ostavko

kot predsednik Beograjske Industrijske zbornice, kar je plemu zbornice že vzel na znanje in je imenoval g. Bajlonija za domarnega častnega predsednika zbornice.

— Poravnalna postopanje je uvedeno o imovini naslednjih dolžnikov: Jos. Kreil, trgovce v Celju, Kralja Petra trg št. 8 (poravnalni upravitelj dr. Milko Hrafovec, odvetnik v Celju; narok za sklepanje poravnave pri okrožnem sodišču v Celju 31. oktobra ob pol 9, prijavni rok do 26. oktobra, kvota 40%); Pavel Mekine, brivec na Bledu, Grad št. 100 (poravnalni upravitelj VI. Kristof, odvetnik v Radovljici; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Radovljici 31. oktobra ob 10, prijavni rok do 26. oktobra); A. Löwy, trgovina z mešanim blagom in deželnimi pridelki v Središču ob Dravi (poravnalni upravitelj Lavoslav Sevnik, pravni notar v Ormožu; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Ormožu 28. oktobra ob 10, prijavni rok do 22. oktobra, kvota 40%); »Triglave, trgovska družba za žumske proizvode v Slovenjgradu« (poravnalni upravitelj dr. Al. Bratkovič, odvetnik v Slovenjgradu; narok za sklepanje poravnave pri okr. sodišču v Slovenjgradu 31. oktobra ob 10, prijavni rok do 26. oktobra, kvota 40%).

— Prodaja raznega blaga. Dne 28. t. m. se bo vršila pri Glavni carinarnici v Ljubljani prodaja raznega blaga (steklo, kovine, gumijev mleko, volnene in polsvilene tkanine, pliš, svila, slammiki, perilo, nogavice, železnina, igralne karte, vžigalniki, azbest itd.)

— Dobave. Gradbeni oddelek direktie državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. t. m. ponudbe za dobavo štedilniškega okovja, razne opeke, lanenega firneža, lesnega cementa, nafilina, karbolineja, katrana, steklastega kletja, gorske krede in mavca. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 3. oktobra ponudbe za dobavo bele kovine, smirkovih plošč, raznih žag, železja, žitnikov, železne pločevine, spiralnih svredov, kalijevih patron, registrirnega papirja za električni merilec, krogličnih ležišč, vazelina, konopljenega lojca, jamega lesa, plohov za žage, odvajalec in kondenzacijsko vodo, svinčene pločevine ter stroja za vrtnanje; do 10. oktobra pa za dobavo jeklene žične vrvi, kranjkov ter jamega lesa. Direkcija državnega rudnika v Kakmju sprejema do 6. oktobra ponudbe za dobavo masli za jamske vozčke, karbolineja in masli za jeklene vrvi. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 13. oktobra ponudbe za dobavo bakrene žice in telefonskega kabla.

Hmelj

Zalec, 26. sept. Takoj v začetku tedna se je pojavilo živahno povpraševanje kljub obilnim dovozom in prevzemom blaga. Novi kupci še vedno prihajajo. Ker pa so se zaloge skrčile že na dobro četrtino pridelka, se je pričela za ta ostanek, ki predstavlja najlepše blago, tiha tekma trgovine. Cene so prav čvrste in se plačuje za manjše partije 16—18 Din za večje 19 do 20 Din. Vsi znaki kažejo, da se bo živahen pritisk trgovine za blagom kmalu občutil v porastu cen. Položaj prav čvrst.

Borze

26. septembra.

Na ljubljanski borzi so ostali tečaji deviz večinoma neizpremenjeni. Opaziti je samo malenkosten popust devize Berlin in devize London, med tem ko se je deviza New York malo okrepila.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je vojna škoda nekoliko popustila in se je trgovala po 184 in 185. Zaključek je bil tudi v 7% Blairovem posojilu po 46, 8% Blairovem po 42 in v 6% begluških obveznicah po 34. V bančnih vrednotah je prišlo do prometa v delnicah Priv. agrarne banke po 221 in 223.

Devize.

Ljubljana: Amsterdam 2309.29—2320.63, Berlin 1365.69—1376.49, Bruselj 796.63 do 800.57, Curth 1108.35—1113.85, London 198.53—200.13, New York ček 5726.31 do 5754.57, Pariz 225.29—226.41, Praga 170.01 do 170.87, Trst 294.35—296.75.

Curth: Pariz 20.32 in tri četrt, London 57.86, New York 518 in tri četrt, Bruselj 71.90, Milan 26.60, Madrid 42.47 in pol, Amsterdam 208.35, Berlin 123.40, Solija 3.73, Praga 15.34, Varšava 58.13, Bukarešta 3.66.

Effekti

Zagreb, Državne vrednote: Vojna škoda 184—186, za oktober 187 bl, za dec. 180 do 186; 7% investicijsko 50—53, 4% agrarne 24 den., 7% Blair 46—48, 8% Blair 41—42, 6% begluške 33.50—34.50; bančne vrednote: Narodna banka 4200 den., Priv. agrarna banka 221—223.

Beograd, Vojna škoda 180 zaklj., 4% agrarne 24.25—25.25, 6% begluške 34, 33.50 zaklj., Narodna banka 4000 den., Priv. agrarna banka 227, 226 zaklj.

Dunaj: Staatseisenbahnen 17.80, Trboveljska 23.50, Alpina-Mont 13.60.

Blagovna tržišča

ZITO.

+ Winnipeg, 26. sept. Začetni tečaji: Pšenica: za okt. 51.25, za dec. 63.25.

+ Chicago, 26. sept. Začetni tečaji: Pšenica: za sept. 52.125, za dec. 54.875, za maj 60.375; korusa: za dec. 2

Iz življenja in sveta

Velocar

Neki Parizan je skonstruiral to svojevrstno kolo, ki se poganja s rokami in nogami hkratu. Ker potrebuje dvakrat toliko pogona kakor bicikelj, je tudi dvakrat urnejše od njega.

Piccard morskih globin

Kakor poročajo iz New Yorka, je dosegel ameriški prirodoslovec dr. William Beebe, mož, ki mu v Ameriki pravijo »Piccard morskih globin«, nov potapljaški rekord v batosferi pri Bermudskih otokih. Posrečilo se mu je pogrezniti se v jekleni krogi 750 m globoko. Pod vodo se je spustil med korajzimi črni in prvotno je domneval, da bo prišel mogoče še globlje, do

1000 m. V globini 750 m pa je opustil to namero, ker so ga navdajale zle slutnje, da bi se mu utegnili primeriti nesreča, pri kateri bi lahko izgubil življenje.

Jeklena krogi, s katero se je dal spuštiti v globino morja, je merila 1,40 m v premeru, jekleni plašč, ki je Beebeja ščitil pred nevarnostmi od zunaj, pa je bil debel 3,13 cm. V krogi je bil učenjaku na razpolago mikrofoni, ki je bil po kablu v zvezi s svetom. Po tem kablu je bil Beebe ves čas v zvezi z radijsko mrežo Zedinjenih držav.

V morskih globinah je doživljal raziskovalec čudovite prizore, kakršni se drugače pojavljajo le v razgreti domišljiji. V globoki temi več sto m pod morjem ga je obdajala fantastična razsvetljava belosinjih in zelenobelih fosforescujočih luči, ki so migljale kakor zvezde na nočnem nebu. Nekatere ribe so razširjale tako močno svetlobo, da je videl Beebe konture njih teles. Posebno v trenutkih, ko so se približale kremenčevemu oknu jeklenega potapljaškega zvona. Beebe je izkoristil svojo navzočnost v veliki globini v svojo priložnostjo duha in je napravil serijo fotografij, ki bodo odkrila čudesa morskih globin tudi drugim občanom.

Učenjak pravi, da je pri tem potrpljenju spoznal na tisoče in tisoče prebivalcev morskih globin, o katerih se človeškemu duhu niti ne sanja. Ves čas je sporočal vtise po mikrofoni opazovalnici na ladji, ki je imela v oblasti njegov potapljaški zvon. Dr. Beebe je slovit raziskovalec in je zbudi svojčas velikansko pozornost s tem, da se je spustil v Karibskem morju do globine 500 m. To je bilo 1. 1930. Njegov sedanji poizkus je bil seveda mnogo težji, saj je moral potapljaški zvon prenesti vodni pritisk 5000 ton.

Dr. William Beebe

O zločinskem tipu

Vprašanje, da-li se da po potezah obraza razbrati človekov značaj, je znanost, ki jo je Lavater 1. 1770. izdal svoje znamenito delo »Fiziognomnične študije«. Določne opore za to ugotavljanje značaja v samih zunanjih potezah seveda nimamo. Ljudje s prijetnim obrazom nikakor niso vedno prijetni po značaju in narobe, to ve vsakdo.

Sloviti italijanski kriminalist Lombroso je v svojem glavnem delu, ki je izšlo 1890., trdil, da živi poseben zločinski tip. Po njem imajo vsi pravi zločinci celo vrsto telesnih znakov, ki jih karakterizirajo neodvisno od njihovega socialnega in drugega položaja. Ti znaki so pred vsem tako zvani degeneracijski znaki, n. pr. abnormalna oblika lobanje, »bežec« čelo itd. Po Lombrosu imajo tatovi v splošnem zelo gibčne obrazne poteze in roke,

majhne, negotove, čisto škilaste oči, kri-ve ali tope nosove. Morilci imajo leden, strm pogled, močne čeljusti, široka lica itd.

Te trditve so zlasti nemški učenjaki že davno zavrgli. Berlinski jetniški zdravnik dr. Baer je n. pr. dokazal, da nahajamo ta degeneracijska znamenja čisto tudi pri navadnih ljudeh in določenih zločinskih tipov ni. Vsak izkušen kriminalist ve, da dela zločinec na zunaj čisto prijeten vtis, da, marsikakšen zločin je bil že mogoče samo na podlagi zločinčevega prijetnega obraza. Spominimo se samo na poklicne sleparje, ženitbene sleparje itd.

So pa zločinski specialisti, ki si utegnejo izdelati svoj »tip«, n. pr. žeparji, ki kažejo neke posebne znake v obrazu in na rokah. Sploh so roke za karakterizacijo človeka morda važnejše nego obraz, ki se da spreminjati z vsakovrstnimi sredstvi.

Gorgulov po smrti

Zadeva morilca Gorgulova je za javnost rešena. Za morilčeve sorodnike pa je šele zdaj nastopilo vprašanje, kaj naj se zgodi z usmrčenim truplom? Po starih doloilih francoske ustave se mora truplo justiciarncv pokopati najprej na pokopališču Irvy. Šele po pokopu morejo svojci — v konkretnem primeru Gorgulova vdova — vložiti prošnjo za izkop in prenos trupla drugam.

Pokopališče Irvy je tako urejeno, da na njem vobče ni mogoče spoznati, kje ležijo justiciarncv. Na grobovih počivajo težke kamnite plošče. Na kamnih ni nikjer nobenega napisu. S tem je zadoščeno naznanjanju, da ne sme ostati za morilecem nobena sledu. Ljudje pa imajo pravico do besedno »hoditi po njem«, t. j. po njegovih ostančkih.

Dovoljenje za ekshumacijo mrtličev-zločincev se v Franciji doseže le po zvezah z vplivnimi osebami. Doslej je dala pariška vlada takšno dovoljenje v treh primerih. Seveda ne gre to brez take, a takšno odškodnino si bo Gorgulova vdova lahko prislužila, kajti za morilčeve glavo ji že se. da ponujajo visoke vsote razni posamezniki, med drugim tudi znanstvene institucije, ki bi rade proučevale morilčeve možgane. V ostalem pa je Gorgulova vdova vložila prošnjo za snremembo sivega primka. Nosila bo poslej svoje dekliniško ime.

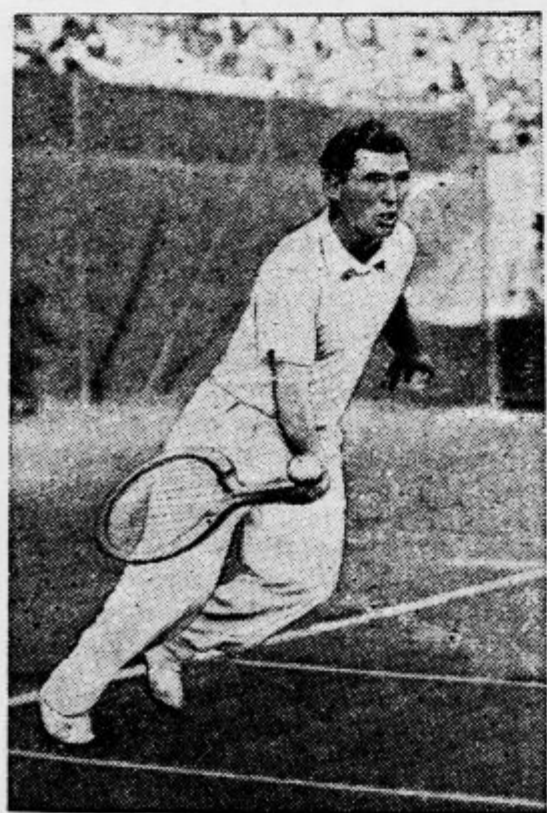
Uradni konjiček

V Parizu je te dni policija odkrila mrtvega igralca Julesa Mondosa, ki je umrl, kakor se je naknadno ugotovilo, že 22. maja. Organizacija nokljenih igralcev je takrat zanemarljiva oblasti, da se Mondos nikjer več ne pojavlja. Uradni spisi pa so tako dolgo romali od instance do instance, da so sosedji pokopnika v tej začetni smrti raznadajočesa trumla kakor je policija dala odpri stanovanje, da bi se navedla, če se je Mondosu morda kaj zgodilo.

40 mladih Angležev pri Bat'i

V Zlin je odpotovala skupina 40 mladih Angležev, ki so se tako navdušili za metodo »kralja čevljev«, da so vložili prošnjo za triletno učenje pri Bat'i. Po triletni učni dobi se bodo angleški čevljarji vrnili domov in bodo zasedli glavna mesta v podružnici Bat'ovega kongerna v Vzhodnem Tilburyju.

Tildenu je bil kos

Francoz Martin Plaa

zmagovalec pri teniških tekmah profesionalov v Berlinu

Telesna odpornost proti elektriki

O odpornosti človeškega telesa proti elektriki doslej nismo imeli točnih podatkov, ker so razkroji v telesu po dosedanjih enosmernih tokih in nizkofrekvenčnih izmeničnih tokih kvarili merilne rezultate. Profesorja Malov in Bševkin pa sta napravila poskuse na novi bazi, z visokofrekvenčnimi toki, in sicer s skoraj popolno merilno natančnostjo. Poskusne osebe so dobile v roke elektrode z 19 cm² površine. Kot povprečne rezultate odpornosti sta oba profesorja dobila za moške 535 ohmov, za ženske 655, deklice 930 in dečke 1000 ohmov. Večja odpornost mladine je po njiju mnenju v zvezi s strukturo tkiva in je razumljivo, da se njegova odpornost z naraščajočim odporom zmanjšuje. Z merjenjem sta učenjaka tudi ugotovila, da znaša odpornost odvodnicam odvzete sveže krvi 164 ohmov na cm² in domnevata, da nima krvi na celotno vrednost telesne odpornosti nobenega posebnega vpliva. To sta ugotovila tudi z drugimi poskusi. Zanimivo je, da neke bolezni zelo spreminjajo odpornost. Pri pacientih z boleznijo Basedowa je bila n. pr. za 35 % večja in se je z uspešnim zdravljenjem manjšala, dokler ni postala normalna. To daje možnost zasledovati po novi metodi učinek kakšne zdravilne metode.

Ford napoveduje boljše čase

V ameriški »Pictorial Review« je objavil kralj avtomobilov Henry Ford več čankov, v katerih napoveduje skorajšnji začetek boljših časov. Med drugim pravi, da je depresija dosegla vrhunec in da smo tik na prelomu dobe, ko se bodo odprle nove možnosti za zaslužke. Depresija, ki je silno potlačila vse svet, je povzročila revolucionarno preobrazbo tudi v življenju Amerike. Na koncu veli Ford, da je kupčije denarja dokaz najnižje stopnje človeške inteligence. Denar je za to tu, da kroži. Denar je mrtve, če ni v obtoku. To so več ali manj spoznali vsi, ki ga imajo in zato ga bodo dali zopet v promet.

Edina ženska na razorožitveni konferenci

Gđa. Marta Vergara je zastopala v Ženevi južnoameriško republiko Čile

Nevščena parada

V Rimu so imeli te dni parado 50.000 bersaljerjev, vojakov, s katerimi se je boril rame ob ramenu Mussolini v svetovni vojni. Odkritje so jim spomenik tik vrst Porta Pia. Spomenik stoji na mestu, kjer so 1. 1870. navalili bersaljerji v papežev državo. V ranih jutranjih urah je Mussolini zapovedal defile pred svojim stanovanjem v vili »Torlonija«. Bersaljerji so defilirali v diru. Odkritje spomenika pred vrati Porta Pia je zelo razburilo vatikanske duhove in in »Osservatore Romano« piše, da Vatikan po spravi med Vatikanom in Kvirinom 1. 1929. ni pričakoval takšne nevhvalečnosti, kakor se mu zdaj izkazuje z one strani rimske meje.

Serum proti otroški paralizi

Tovarna za barvila v Höchstu je začela izdelovati sedaj serum proti otroški paralizi, ki ga pridobiva iz krvi obolenih otrok. Ker pa je le malo staršev, ki dovolijo odvzeti otrokom kri med boleznijo, je serum zelo drag. Vendar pa ni drugega boljšega načina proti tej nevarni bolezni, ki se je razširila, kakor znano, tudi že na ozemlju naše države.

Maeterlinck — veliki častnik

Častne legije

Po imenovanju dirigenta Toscaninija za častnika Častne legije je francoska vlada te dni imenovala belgijskega pesnika Mauricea Maeterlincka za velikega častnika Častne legije. Kralj Belgije pa je pesnika že pred nekaj časom povzdignil v grofovske stande.

Kakšno višino je dosegel Piccard?

Prof. Piccard se je te dni vrnil v Bruselj in izjavil, da je švicarski Aeroklub pred kratkim sporočil mednarodni letalski zvezi, da je dosegel njegov balon pri drugem vzletu v stratosfero letos 18. avgusta 16.201 m višine.

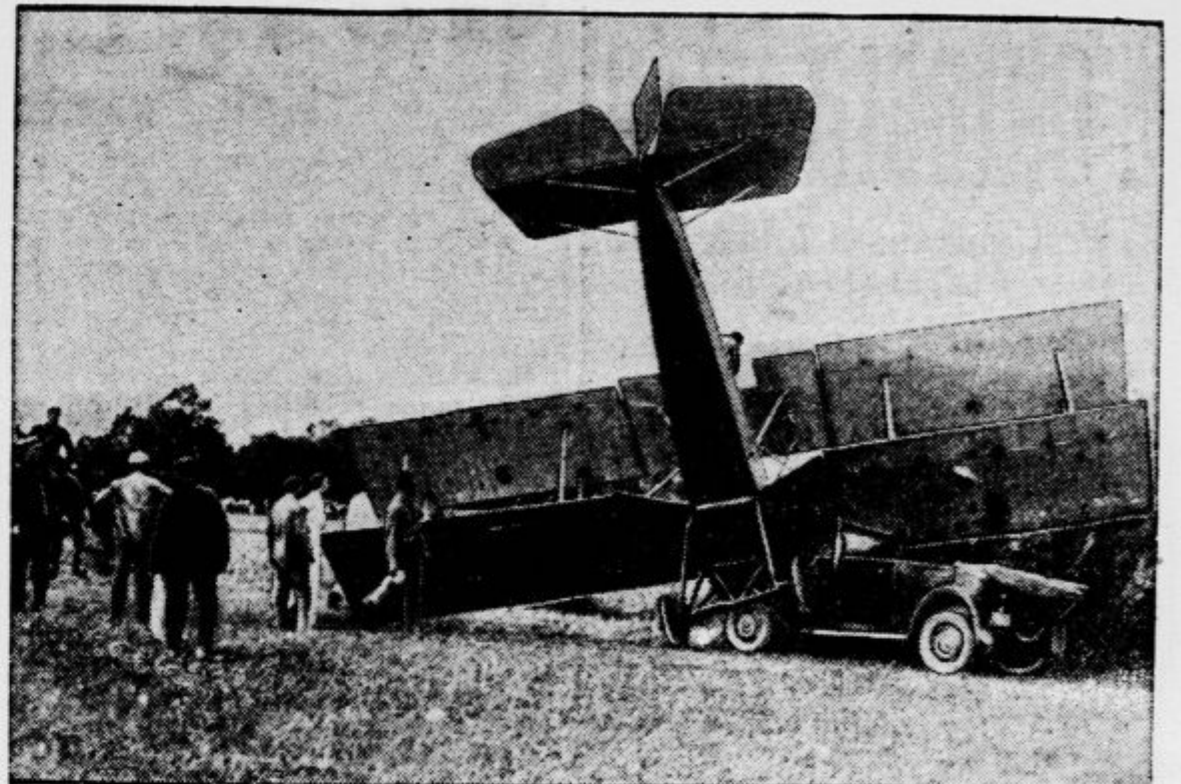
Nov komet

Iz Capetowna javljajo, da je angleški astronom Forbes odkril v ozvezdju Kentavra nov komet desete velikosti. To je že tretje odkritje v zvezdnem sistemu, ki se je posrečilo Forbesu z njegovim teleskopom.

Motorizacija zmaga

Letošnje jesenske vaje francoske vojske so pokazale, da motorizirane čete visoko nadkrijujejo druge oddelke. Divizija, ki so ji bila na razpolago motorizirana vozila, tanki in najmodernejša izdelana orožja, je premagala sovražnika na celi črti. Pokazalo se je tudi, da napredujejo čete z motorji znatno hitreje kakor oddelki s konji in vprežno živino. Generali, ki so vodili manevre, so se izjavili »o motorizaciji vojske nad vse pohvalno. Njih sodba bo pomenljiva za bodoči preustroj francoske vojske brambe na kopnem.

Nevsakdanje trčanje

Na ženevskem letališču se je zalételo neko letalo v avtomobil letalske policije. K sreči je minila nesreča brez človeških žrtve

Fotografija nevidnega

Kakor znano, je mogoče v novejšem času fotografirati tudi v temi, in sicer s pomočjo infrardečih ali toplotnih žarkov. Navadna fotografska plast je zanje neobčutljiva, in sicer toliko časa, do jo sensibilizirajo s snovjo, ki ji je ime neocianin.

Fotografiranje v temnem prostoru se vrši na ta način, da se iz luči s specialnimi sili (filtri) izločijo vsi vidni žarki, tako da morejo v prostor le nevidni infrardeči žarki. V prostoru so nameščeni tudi aparati s primerno sensibiliziranimi ploščami. Na te plošče se brez nadaljnjega snemanja potem predmeti ali osebe, ki se v temnem prostoru ne vidijo.

Za znanost je ta novi način fotografiranja zelo važen, ker se dajo z njim n. pr. snemati drugače nevidne zvezde ali pa na spiritalističnih sejah vse dogajanje, ne da bi bilo treba prekiniti temo.

Toplotni žarki imajo tudi to lastnost, da jim ozračje ne postavlja skoraj nobenih ovir. Skozi kilometrske plasti saj, megle ali dima prodirajo do fotografske leče in omogočajo snemanja, kakor da je zrak čist in sončen. Ladije v megli, vojaške postojanke v oblakih umetne megle se dajo tako fotografirati. Že v svetovni vojni so infrardeče žarke uporabljali za skrivno signaliziranje. Prodirljivost teh žarkov za razne snovi je v ostalem tako velika, da je mogoče fotografirati celo pisma v zaprtih kuvertah in radirano pisavo. Tudi v boju proti viromilcem že rabijo te vsevidne žarke, kajti nič ni lažjega nego fotografirati viromilca, ki si je utrl pot v prostor, kjer »sijejo« njemu nevidni infrardeči žarki in vplivajo na sensibilizirano ploščo v skritem fotografskem aparatu.

Odkritelj južnoafriških zlatih polj — berač

Te dni se bo vršil v Johannesburgu slavnostni banket južnoafriških pionirjev, ki se ga bo udeležil tudi George Honeyball, mož, ki je pred 50 leti odkril prve zlate poljane v tem ozemlju.

Honeyball je bil po poklicu kovač in je v neki gostilni kot potujoči pomočnik čul, da je neki možki v Transvaalu našel zlato. S svojima spremljevalcema je poiskal tega moža, ki mu je tudi pokazal najdišče. Honeyball si je mislil, da mora biti tu večja žila in je začel kopati. Kopal je dolgo časa med boleznijo in pomanjkanjem, končno se je dokopal do nje. Tedaj se je začelo nezasišano romanje zlatokopov v te kraje. Žila, ki jo je odkril Honeyball, navzlic vnetemu izkoriščanju še danes ni izčrpana. Največji kos zlata, ki ga je našel bivač kovač, je tehtal 2850 g. A ni imel sreče s svojo najdbo. V najbližji beznici je priredil veliko gostijo in se je tako napil, da je vse izgubil. Pred nekaj leti so ga našli v oddaljenem kraju Transvaala vsega propalega in brez belice v žepu. Žila, ki jo je odkril, pa je do danes vrgla preko 270 milijard Din — približno 27 odstotkov vse svetovne zlate zaloge.

Turški milijonar izgini

Pariški »Journal« poroča o senzacionalnem izginitu turškega državljana Ikmet beja, ki ga pogrešajo že od letošnje spomlad. Sled za izginitom se je zabrisala takoj čim je Ikmet bej dvignil dedščino v znesku 50 milijonov frankov. Izginitu Turke je nečak turškega diplomata Mukdara paše, ki je igral v Turčiji veliko vlogo. Ikmet bej je odpotoval v Pariz, da bi uredil zadevo z dedščino. Iz Pariza se je namenoil v Švicco, toda že na postaji Laroche je izstopil. Od tam dalje manjka sleherna sled. Ker je izginita z Ikmet bejem tudi vsa gotovina, je vzela zadevo v roke kriminalna policija. Bojijo se, da je Ikmet bej postal žrtov zločina.

Trenchcoat in Hubertus plašči

za jesen in zimo, precizni domači izdelki pri tvrdki

Drago Schwab, Ljubljana

KARIKATURA

Boksar Maks Schmeling (K njegovemu spopadu v ponedeljek)

ANEKDOTA

»Naše gibanje mora korakati!« pravi pridigar na sestanku neke ameriške sekta. »Mora korakati!« vpije vsa občina navdušeno. »Naše gibanje mora teči!« — »Mora teči!« — »še več, naše gibanje mora leteti, leteti kakor veter!« — »Kakor veter mora leteti!« kriči občina. »A za letanje potrebuje denarja!« zakriči sedaj duhovnik. »Pustite jo korakati!« zatuli občina.

Vsak dan ena

»Micika, kdaj je že umrl Peter Veliki?« »Gospod učitelj, tega pa ne vem, takrat sem ravno imela ošpice.«

Michel Zévaco:

Pardailanov sin

Zgodovinski roman.

»Da, ti si ga sovražil, siromak,« je rekel Concini, kakor da bi ga hotel tolažiti.

»Eh, vaša svetlost, zal fant sem bil, kakor pravijo... In ta razbojnik mi je skazil obraz, ogrdil me je za vedno! Menda ga imam za kaj sovražiti!«

»Nam trem ni skazil obrazov,« se je oglašil Eynaus, »a sovražiti ga nisimo nič manj od tebe!«

»Kaj delaš tu?« se je zdajci spomnil Concini. »Ali ni bilo rečeno, da ostaneš doma, ker si zaradi svoje rane nezmožen za boj?«

»Res je, vaša svetlost. A bil sem ves obupan, da vam ne morem pomagati. In rekel sem si, da to še ne pomeni, da ne bi mogel z doma. Nekaj sijajnega mi je prišlo na um... In tako sem tudi storil, vaša svetlost. Prinašam vam maščevanje, da si boljšega želite ne morete.«

»Kaj hočeš reči?«

V tistem trenutku so bili prišli prav do vrat zale Perrette.

»Stojte, gospoda,« jih je ustavil Saint-Julien. »Ali poznate ta vrata?«

»Kaj jih ne bi poznal,« je rekel Roquetaillie. »Tudi mi je ondan ušel ta razbojnik, baš v trenutku, ko sem ga hotel prebosti!«

»Tako je... Ali vidite to živo mejo? Za njo sem prebil vse popoldne. In dobro se mi je obneslo, vaša svetlost.«

»Govori jasno.«

»Kaj ne, vaša svetlost, tisti gospodični, ki je iščemo po vašem nalogu, je ime Bertille?«

»Da! Concini je kar vztrepetal od nenadnega upanja. »Ali si jo mar našel?«

»Potrpajte, vaša svetlost,« se je nasmehnil Saint-Julien. »Visoka je, jelite, vitka, plavalosa, kakih šestnajst let ji utegne biti? Višnjeve oči ima in...«

»Da, da! Ali si jo videl?... Kje? Kdaj?... Govori želi!«

»Vaša svetlost, deklica je tukaj!« je rekel Saint-Julien in pokazal na vrata.

Concini je vzdihnil, kakor da bi zarjovel, in brez besede krenil proti vratom.

A Saint-Julien mu je zaskočil pot in spoštljivo dejal:

»Kaj mislite storiti, vaša svetlost? Ne pozabite, da ima to deklica ljudi, ki jo varujejo... Če se pokažete, je nevarnost, da jo spet izgubite. In kdo ve, ali bi jo tudi spet našli?«

Concini se je takoj umaknil od vrat.

»Resnica je!« je zastokal. »Prav imaš, corpo di Bacco... A kaj mi je storiti?«

»Počakajmo nekaj dni,« je hladno odvrnil Saint-Julien. »Dajte mi časa, da vse pripravim. Kolnem se, da vam oddam ptičko v roke.«

Z glasom polnim divjega sovraštva je dodal:

»Žal mi je samo nečesa: da je razbojnik mrtev! Kakšno krasno muko bi mu lahko pripravil s pomočjo njegove ljube!... Dajte mi samo dva ali tri dni...«

»Živeti mi ne bo, če bom tako dolgo čakal!« se je stresel Concini.

»Eh, svetlost, kako ste pa živeli ves mesec dni, ko sploh niste vedeli, kaj je z njo! Dan ali dva boste že potrpeli, ni vruga!«

»Pravi!« je rekel Concini, ki se je bil nekoliko ukrotil. »Ukreni, kar sam veš in znaš. Toda obljubi mi, da jo čez dva dni...«

»Čez dva dni bo krasotica v vaši roki. Veš! S pogojem, da dotlej ne boste hodili okoli hiše.«

»Hude so tvoje zahteve!« je zagodrnjal Concini.

»To niso moje zahteve, ampak zahteve vaše koristi, svetlost. Če se pokažete, vas bodo gotovo spoznali. In potem bo gnezdo prazno, ko pridemo ponjo...«

»Pravi imaš! Ne bom se kazal tod okoli. Samo, za Boga, ne daj mi predolgo čakati!«

»Ne bojte se, svetlost,« je porogljivo odvrnil Saint-Julien. »S tem, da pomagam vam, delam za svoje lastno maščevanje. Prav toliko mi je do uspeha, kakor vam.«

Concini je vedel, da govori resnico. Pokimal mu je, češ, da se zaneše nanj.

Molče so se vrnili v mesto. Concini je krenil domov. Roquetaillie, Eynaus in Longval so šli nato skupaj po svojih potih. Vsi trije so bili nekoliko ljubosumni na Saint-Juliena. Le-ta se je bil pred vrati Concinijevega dvorca posloval, rekoč, da ima še veliko opravkov.

Tisti dan je imel Concini službo v Louvru. Okoli osmih zvečer je stopil iz svoje hiše in malomarno odkorakal proti kraljevskemu gradu.

Za njim se je v spoštljivi razdalji plazila človeška postava, ki ves čas ni odvrnila oči od njega. Ta postava je bil Saint-Julien.

Ko je videl, da je gospodar res v Louvru, je bil urno ubral nazaj v Concinijev dvorec. Čez dve minuti je že stal pred Leonoro Galigai.

Globoko se je priklonil in takoj odgovoril na nemo vprašanje, ki ga je bral v njenih očeh:

»Njegova svetlost se ni niti za trenutek ločil od svojih ljudi. Izpod montmartskega samostana se je vrnil naravnost domov. Odtod je šel v Louvre, kjer je tudi ostal. Razbojnik Jehan Hrabri...«

Sport

Sport v Trbovljah

Nedavno je priredil SK Amater svoj VI. sporniti dan. Prvi dan se je vršil nogometni turnir, na katerem so sodelovali nekateri klubi MO Trbovlje. Na prvo mesto se je plasiral SK Amater, a na drugo mladi, aglini SK Zagorje. SK Amater je pokobil drugo plasiranemu lep kip nogometaša. Tekmi sta zadovoljivo in objektivno sodila gg. Božič in Rajtmajer. Obisk je bil dovoljen. Drugi dan dopoldne se je vršil lahkotletski miting z zavidljivimi rezultati. Tudi teki na 10 km in štafete so se dobro obnesle. Rezultati so: Tek na 10 km: Podjed Vinko (SPD Zagorje) 37:9, Grebenc Karol (SK Retje) 38:5, Pikiš Iv. (SK Amater) 38:9. — Stafete: SK Zagorje — Kolenc 1:47 (Kolenc ASK Primorje), SK Amater — Guna 1:50, SKJ Trbovlje — Bec 1:54. — Skok v daljavo: Pikiš (SK Trbovlje) 5:55, Kolenc (ASK Primorje) 5:47, Pušnik (SKJ Trbovlje) 4:95, Pisanski (SK Amater) 4:85, tekmovalcev 22. — Skok v višino: Pikiš (Sokol Trbovlje) 1:48, Pisanski (Amater) 1:40, Kolenc (ASK Primorje) 1:37, 17 tekmovalcev. Tek na 100 m: Kolenc (ASK Primorje) 12:1, Hribar (Amater) 12:8, Pikiš (Sokol Trbovlje) 13:1, Jordan (Amater) 12:9, 22 tekmovalcev. Največ točk so dobili: Kolenc (ASK Primorje) 1332:25, Pikiš (Sokol Trbovlje) 1155:15, Hribar, (Amater) 867:55.

Dopolodne se je vršila nogometna tekma Amater II. : Dobrna II. Napad amaterske rezerve je pokazal nekaj krasnih potez. Sigurno je zmagal SK Amater v razmerju 5:2. Sodil je rigorozno in objektivno g. Božič. Nato so nastopili kompletni Atletiki proti prvi garnituri Amaterja. Spočetka je bil Amater nervozen in so nekaj časa dominirali in blokirali vrata Amaterja. Atletiki, a sčasoma se je Amater znašel in je bravurčno odbil in taktično napadal. Rezultat 2:1 za Atletike. Občinstva je bilo mnogo. Sodnik g. Pečar v splošnem zadovoljiv.

Preteklo nedeljo se je odigrala na igrišču Amaterja prvenstvena tekma SK Trbovlje : SK Dobrna, ki se je končala z rezultatom 4:2 (2:1). Boj med obema kluboma se je vršil v znamenju dveh pik. Ostri in hitri tempo igre tudi proti koncu ni ponehal, tako da je športna publika v celoti prišla na svoj račun. Moštvo Dobrne se je to pot izkazalo. Tvori homogeno enoto, vsi igralci se odlikujejo z občudovanja vredno borbenostjo. Obvladajo tehnično žogo popolnoma, treba jim je le sistematičnega treninga. Moštvo je disciplinirano. Najboljša igralca sta brez dvoma vratar in desno krilo Kotar, ki sta moštvo rešila večjega poraza.

Wilko Maz:

Z avtom v Alpe

III.

Zgornja dolina Inna je še mnogo pestrejša od spodnje. Tudi tu vozijo samo električni vlaki. Pod strmo Martinovo steno se vije cesta preko Zirla na Imst in Landeck. Z leve pritisejo Stubaške in Otztalske Alpe, z desne skupina Mieminger in za njo Lechalske Alpe, da se ti zdi, kakor da te zajemajo gigantske klešče. Čiste, bele vasice se razgledujejo z zelenih teras, včasih zakipi samotna cerkev nad drzno pečino, z druge strani koketira z njo slok stolp gradu. Nekaj hudih klancev se boče upirati avtomobilu, zlasti tam okrog Imsta, toda naš »konjiček« ima dobro sapo in jih prevlači s posmehom. V Landecku se zamudimo toliko, da brzojavim v Innsbruck po svoje umbralne načelnike, ki da sem jih pozabil v hotelski sobi. Prebrskali sem namreč vse žepi in obrnil ves kovčec brez uspeha. Ko pa sem se vrnil s pošte in odmaknil sedež, kamor se mi je bil zakotalil pokrovec z objektivno filmske kamere, so ležali tam tudi moji naočniki. »Ta je pa čisto profesorska,« se je nasmehal Vilko, »škoda le, da jih nisi imel kar v roki, ko si brzojavil ponje.«

V Landecku je spet mrgolelo avtobusov, večinoma nemških, ki so pripeljali cele procese turistov preko Arlberga, zato pa je bila dolina proti Finstermünzu kakor izumrla. Samo razposajeni Inn je motil veličastno tišino. V pol ure smo bili na vratih Švice. Avstrijski carinik je dremal na klopi pred svojo temno kolibo. Skoro začuden nas je pogledal. Tri dni že ni bilo nikogar, ki bi hotel čez mejo. In sploh, da je letos tako vrazil slab promet. Tudi švicarski carinik v Martinsbrucku je tožil v svojem čudnem narečju enako. Sedaj so odpravili drage cestne takse, ki jih je še pred par leti tirjal vsak kanton v svoji odmeri. Videli so pač, da s takimi nadlegami samo ubijajo tujski promet. Zadnje sonce je obhivalo drzne vršace Engadina, ko smo se bližali Schulsu, veliki hotelski koloniji, 1244 m nad morjem in izhodišču v znameniti nacionalni park. Z leve in desne so stali hotelski sluge in nas vabljali vsi v svoj hotel. Tudi v Švici kriza! Glede pre-

nočišča torej nismo imeli skrbi. Izbrali smo si ga bili po hotelskem seznamu, ki smo ga imeli s sabo. V takem seznamu, ki ga dobijo v vsaki prometni pisarni, so razporejeni vsi švicarski hoteli glede cen v kategorije. Lahko si pa prebršcan, da dobiš v hotelu najnižje kategorije nad vse točno in solidno postrežbo, samo morda nekaj manj luksusa. Toplo in hladno vodo, tekoče mlo in posebno brišče imaš na razpolago celo na straniščih. Švicarska kuhinja, pa tudi švicarska vina slovijo po svoji odlični kakovosti. Zlasti dobro te postrežejo s postrežbo, ki jih znajo pripraviti z največjim okusom. Napitnica je že vračunjevalna. Vsak hotel ima lift in poštni nabiralnik, domač orkester v intimnem salonu, bogato knjižnico in čitalnico, da se tudi v slabem vremenu ne moreš dolgočasiti. Seveda, frank je drag. Najmanj dvajset pa jih skoro potrebuješ na dan, če si še tako skromen. Če razglednice s poštno in jih požro nekaj. Pa kak albumček si moraš seveda tudi kupiti za spomin. Švicarske razglednice so precej širje od naših. Ako ne napliščeš nanje več kakor pet besed, jih lahko odpošlješ kot tiskovine z izdatno manjšo poštnino (5 rap namestu 20).

Naslednje jutro smo vozili mimo ogromnih zdraviliških palač Tarasp-Vulpera, preko starodavnega Ardeza visoko nad Innom proti Süssu, kjer smo pustili dolino Inna in se začeli vzpenjati v ostrih serpentinah na Flüele, tretji najvišji prelaz v Švici (2889 m). Krasna je ta vožnja ob divji Susaski in v objemu silnih gor, med katerimi ni nobene izpod 3000 m. Škoda, da je bila močnoga Silvretta (3912 m) skoro vsa v meglah. Koj onkrak hospica, obla-nega še z velikimi zalaganji snega, se nagne cesta mimo dveh malih, še z ledom pokritih jezer in skozi silno granitno golčavo v dolino Flüele. Skoro tja do prvih esliše te spremljajo škrlatne preproge rododendrona. Včasih zavrešči kje med skalovjem svizec, prav tako, kakor sem ga preuščal prvič ob tatarskih jezercih. Kmalu pod Tschuggenom, alpska gostilna z lično kapelico, se začnejo gozdovi s temnimi smrekami, tam za njimi pa se že prikazuje Davos na podankih Schiahornu. Čez nekaj minut si že ogledujemo ta paradiz smučarjev, ki pa je zdaj ves obdan od zelenih brd in temnih vencev gozdov, sega-

20. v damski sobi kavarne Emona. Dnevni red: čitanje zapisnika lanskega občnega zbora, poročilo predsednika, tajnika, blagajnika, gospodarja, gospodarja koč v Planici, tehniškega referenta ter revizorjev, gradnja doma Smučarskega kluba Ljubljana, samostojni predlogi in slučajnosti. Samostojni predlogi se morajo 7 dni pred občnim zborom javiti odboru, sicer se obravnavajo le, če to občni zbor sklene. Vabimo vse članstvo, da se občnega zbora udeleži v čim večjem številu, kajti nudil bo marsikaj zelo zanimivega. Posebnih pismenih vabil letos ne bomo razpošiljali.

Sokol

Mirsko sokolsko okrožje. 3200 kresovom, ki so zaželeli v spomin stote obletnice rojstva Miroslava Tyrša v Českoslovaški v soboto 17. t. m. se je priključilo tudi naše sokolsko okrožje. Vseh 7 društev je ob 20. tega večera zažalo Tyršev spominski kresovec. V nedeljo 18. t. m. pa so o v telovadnicah ob okrašenih slikah Tyrša izvajali programe, posvečene Tyršu. — Vsa društvena načelnstva in prosvetarji pčnovno opozarjamo na redno sejo okrožja, ki bo v nedeljo 2. oktobra v Sokolskem domu na Mirni, in sicer ob 10. dopoldne zbor društevni prosvetarjev, ob 13. pa seja društevnih načelnstev z že določenim programom. Udeležba obvezna za vsa bratska društva okrožja. Okrožni načelnik.

Iz življenja na deželi

Iz Trbovelj

— Rezervni oficirjem. V nedeljo 2. oktobra ob 9. dopoldne bo v Sokolskem domu sestanek rezervnih oficirjev iz lanskega sreza. Na dnevnem redu je razgovor o razširitvi trboveljske sekcije UROIR za laški srez. Sestanka se bo udeležil tudi zastopnik ljubljanskega pododborja.

— Cene mesa. Sresko načelstvo v Laškem je določilo do nadaljnjega mesu naslednje cene: goveje meso I. vrste 8 Din, II. vrste 6 Din, telečje meso 10 Din, svinjina 14 Din, domača slanina 13:50, čista mast 17 Din, črevesni 3 Din, jedilni 10 Din. Cene za jezik, jetra, ledvice in možgane so enake cenam mesa istih živali. Cene vovpov in pljuč ne smejo presegati cene mesa istih živali. Navedene cene veljajo za meso s pravo. Goveje meso brez kosti se sme prodajati za 25%, telečje pa za 40% dražje. Ceniki morajo biti izobešeni v mesnicah na vidnem mestu, vrsta mesa pa tako označena, da je kupcu vidna.

Iz Ljutomer

lj— Obrtna nadaljevalna šola. Vpisovanje v oba razreda bo v nedeljo 2. oktobra

ob 10. v meščanski šoli. Zglasiti se morajo vsi vajenci(ke) brez izjeme, ki se uče pri mojstrskih in ljutomerskem okolišu. Na novo se uvede po odredbi ministra trgovine in industrije telovadba. Pouk se bo po odredbi banke uprave vršil samo ob delavnih popoldnih. Prispevek za učila znaša 20 Din.

lj— Legar. V zadnjem času zaznamujemo v Ljutomeru in okolišu dva primera trubešnega legarja, ki pa nista hudega značaja.

Iz Ptuj

lj— Računski zaključek mestne občine za upravnno leto 1931. je dogotovljen in je razgrajen pri mestnem knjigovodstvu od 23. septembra do 8. oktobra ter meščanom na vpogled med uradnimi urami od 9. do 12. ure.

lj— Iz notarske službe. Iz Ptuja je premeščen v Ormož notar g. dr. Ivanšek, iz Ormoža v Ptuj pa notar g. Lavoslav Sevanik. Notarski namestnik g. Viktor Škraber pa je imenovan za notarja v Rogatec.

lj— Mostovi se popravljajo. Kljub finančnim težkotam se trudi sreski cestni odbor, da postavi vse mostove zopet v dobro stanje. Sedaj se vrši popravilo mostu čez Pesnico v Pacinjah. Za popravilo tega mostu je bil že skrajni čas. Postavile se bodo nove koze, izmenljaj se bodo tudi slabi nosilci blazine in mostnice. V Zavrču se pa popravljajo pristaniški most za brod, ki prevaža ljudi in tovor preko Drave. Nujno potreben je popravila tudi most pri Borlu.

lj— Pasji zapor. Sresko načelstvo razglašajo da se v večjem delu sreza razveljavil poostreni pasji zapor, ki se je odredil v vseh občinah desnega brega Drave in za okraj Ormož. V občini levega brega Drave pa ostane poostreni pasji zapor še nadalje v veljavi. Za ves srez ostane še v veljavi odredba z dne 28. januarja 1931. o evidenci psov.

lj— Zanimarjena rana. V ptujsko bolnišnico so pripeljali 11letno Petkovo Marijo, hčerko zidarja iz Drstelje, ki se je nedavno pila s trmom v nogo. Rani niso posvečali doma posebne pozornosti, in se je naposled inficirala ter je nastopilo zastrupljenje krvi.

lj— Cele kolone voz, naloženih z jabolki, je bilo videti v soboto na Sribnem trgu. Kmetje dovažajo dnevno vse ogromne množine jabolk in grozdja. Prirožujejo pa se, da je cena zelo nizka, saj dobijo za kg jabolk, postavljenih na kolodvor, komaj 60 par, grozdje pa prodajajo še letos lahko privlačno sadja tudi siromašni sloji v občini meri.

Nezadostno otroško skrbstvo v prestolnici

Beograd, sredi septembra

Govor, ki ga govore suhe številke, postaja včasih res silno krut, naravnost grozen. In ne pomaga nikakršno opravičevanje, nikakršno opešavanje. Številke govore neizprosno resnico — in resnica je včasih tako bridka! Govore pa tudi številke v mesečnem izkazu zdravstvenega urada mestne občine beogradske o gibanju bolezni na področju mestne občine in umrljivosti njene prebivalstva.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

Samo 1 trenutek in tudi Vi se odlično brijete

Samo 1 trenutek se milite s specialnim antiseptičnim milom za britje »HABO« in Vam postane brada tako mehka, da jo obrijete z idealno lahkoto brez bolečin. Kosmetično delovanje »HABO« mila stori, da sta galun in krema odveč, desinficira kožo, preprečuje njeno pokanje in podaljša delamostnost britve. En komad mila »HABO« zadostuje za 100-kratno britje. Zahtevajte v parfumerijah, drogerijah in lekarnah izrecno »HABO« milo! — Zahtevajte brezplačen vzorec!

Zastopstvo za Jugoslavijo:

„ERIK“

tovarna mila

SUBOTICA

Original. zavojček 100 % večji od te slike.

Vata

v tablah in za odeje najboljša in najcenejša, vedno na zaloz.

Zahtevajte vzorce in cenik!

TOVARNA VATE Maribor Dravska 15. 11343

Najboljši liker za želodec je Zdravnik želodca

ki krepi in zdravi ŽELODEC edini proizvajalec LOVRO SEBENIK Ljubljana VII.

Trboveljski premog suha drva, angleški koks dobavljiva na dom Kurivo d.10.2 Dunajska c.33. Telef. 34—342

